

Guía para la elaboración de las evaluaciones de impacto en la infancia y la adolescencia

Guia per a l'elaboració de les avaluacions d'impacte en la infància i l'adolescència

Haur eta nerabeen gaineko eraginaren ebaluazioak egiteko gida

Índice

Parte 1. Marco general de la evaluación de impacto sobre los derechos de niñas, niños y adolescentes.....	6
Sección 1. ¿Qué es la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia (CRIA)?	6
Sección 2. ¿Quién es responsable de aplicar el proceso CRIA?.....	7
Sección 3. ¿Quién más puede utilizar el proceso CRIA?	8
Sección 4. ¿Por qué aplicar el proceso CRIA?	9
Sección 5. Herramientas CRIA	10
Sección 6. Fundamentos de la evaluación CRIA.....	11
Sección 7. Garantía de calidad del proceso CRIA.....	16
 Parte 2. Modelo ENOC para la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia.....	 18
Etapa 1: Examen de detección	20
Etapa 2: Estudio conceptual.....	20
Etapa 3: Recopilación de pruebas	21
Etapa 4: Examen de la participación de los niños, niñas y adolescentes.	21
Etapa 5: Evaluación del impacto	22
Etapa 6: Conclusiones y recomendaciones.....	23
Etapa 7: Publicación de la evaluación de impacto.....	24
Etapa 8: Supervisión y control.....	25
 Parte 3. Recursos CRIA	 26
Sección 1. Lista de control CRIA.....	26
Sección 2. Formulario CRIA de ENOC.....	29
Sección 3. Información sobre CRIA adaptada para niños y niñas	37
Sección 4. Plantilla CRIA adaptada para niños y niñas	38

Introducción

La presente guía expone el concepto y práctica básicos de la evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y las niñas (CRIA, por sus siglas en inglés: *Child Rights Impact Assessment*) y detalla paso a paso su aplicación como proceso continuo. La incorporación de este proceso puede ser útil tanto para los miembros de la Red Europea de Defensores de la Infancia (ENOC, por sus siglas en inglés) como para otros agentes, a los que permitirá entender, introducir, desarrollar y aplicar la evaluación de impacto en su ámbito de actuación.

El proceso CRIA permite evaluar de manera sistemática el impacto que una propuesta o medida puede tener sobre los derechos, necesidades e intereses de los niños, niñas y adolescentes. El objetivo del proceso es comprobar si una norma, política pública o práctica determinada cumple con la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (CDN) y sus protocolos facultativos, así como que dichas medidas se ajustan a la obligación internacional de todo Estado de respetar, proteger y satisfacer los derechos de los niños y las niñas.

Partiendo de la idea de que no hay un modelo único de CRIA, esta guía describe el modelo propuesto por ENOC, que puede ser adaptado en función del contexto local y de las necesidades de sus miembros.

La guía se divide en tres partes: la primera parte expone el concepto de evaluación de impacto sobre los derechos de niños y niñas o CRIA y quién es responsable de llevar a cabo la evaluación; la segunda parte se centra en el modelo propuesto por ENOC, detallando las etapas clave que deberían seguir sus miembros al realizar este tipo de evaluación; y la tercera parte ofrece diversos recursos que los miembros de ENOC pueden emplear o adaptar para aplicar el proceso CRIA en sus respectivos ámbitos de actuación.

Esta guía ha sido elaborada por Lisa Payne, experta de ENOC sobre CRIA, con apoyo del grupo de trabajo sobre CRIA de ENOC en 2020.

Parte 1. Marco general de la evaluación de impacto sobre los derechos de niñas, niños y adolescentes.

Sección 1. ¿Qué es la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia (CRIA)?

Hay diversos sistemas de evaluación y análisis de impacto. La *evaluación* de impacto es un proceso estructurado, basado en evidencias y dirigido a examinar cómo afectará determinada propuesta o medida a un determinado grupo de personas.¹ Por su parte, el *análisis* de impacto es un proceso igualmente estructurado y basado en evidencias, orientado a identificar y valorar los efectos producidos por una intervención, ya se trate de una ley, de una política pública, programa o práctica.²

Los procedimientos de evaluación de impacto centrados en los derechos de los niños y niñas permiten controlar sistemáticamente el impacto que cualquier propuesta o medida puede suponer para sus derechos, necesidades e intereses. Se trata de un proceso concebido como un continuo, de la **evaluación de impacto** (CRIA, Child Rights Impact Assessment) a la **revisión y análisis del impacto efectivo** (CRIE, Child Rights Impact Evaluation).

La evaluación de impacto sobre los derechos de niñas, niños y adolescentes (CRIA) examina el impacto potencial que sobre los mismos pueden tener las normas, políticas, decisiones presupuestarias, programas y servicios tal como se estén planteando y, en caso de ser necesario, sugiere mecanismos para evitar o mitigar eventuales impactos negativos. La *evaluación* de impacto se realiza con carácter *previo* a la aplicación de la propuesta o medida en cuestión.

El análisis de impacto sobre los derechos de niñas, niños y adolescentes (CRIE) examina los efectos -tanto previstos como no previstos- que los cambios normativos, decisiones presupuestarias, políticas, programas o servicios han tenido sobre los derechos de niños y niñas. De este proceso pueden resultar también propuestas de mejora para garantizar que las medidas en cuestión respetan tales derechos y cumplen con la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño. La *valoración* de impacto se lleva a cabo *después* de aplicarse la propuesta o medida en cuestión.

Ambos procesos (CRIA y CRIE) se centran en examinar cómo pueden afectar a los derechos de niños y niñas las decisiones y acciones de los gobiernos, instituciones y otros agentes en los ámbitos del Derecho, la política pública y la práctica administrativa. El impacto se mide conforme a los estándares que establece la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño, sus protocolos facultativos y otros tratados internacionales de derechos humanos.

A nivel internacional, algunas entidades estarían aplicando procesos de evaluación CRIA. Sin embargo, hay pocos indicios de que se estén aplicando sistemáticamente los análisis

¹ Fortuny, L., [Impact Assessment](#). IAIA, *International Association for Impact Assessment*.

² Peersman, G (2015) [Impact Evaluation](#) Better Evaluation

CRIE como parte del proceso continuado de evaluación de impacto sobre los derechos de los niños, niñas y adolescentes.

El objetivo principal de esta guía es la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia. Se incluyen referencias al análisis de impacto en aquellos casos en que se ha considerado relevante.

Los términos “CRIA” y “CRIE” se suelen emplear para calificar no sólo los *procesos* de evaluación y análisis, sino también las *herramientas* que permiten llevar a cabo el proceso y la *documentación* elaborada para presentar y difundir los resultados de ambos procesos.

La evaluación se basa en una serie de **instrumentos CRIA** -cuestiones clave, formularios, diagramas de flujo y/o guías- que cumplen las funciones siguientes:

- 1) Guiar a la persona responsable de la evaluación o análisis a través del proceso;
- 2) Instar a la persona o personas responsables del proceso a tomar en consideración todos los derechos potencialmente afectados;
- 3) Ofrecer a las personas responsables directrices interpretativas acreditadas respecto a la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y otros tratados internacionales de derechos humanos.

Los términos **CRIA y CRIE** se emplean también para calificar los informes en los que se exponen las evidencias que se han recopilado y contrastado a lo largo del proceso. Estos informes deberían incluir las opiniones y experiencias de niñas, niños y jóvenes, así como las conclusiones alcanzadas y todas aquellas opciones o recomendaciones de mejora dirigidas a asegurar que la propuesta o medida objeto de evaluación o análisis se ajusta a la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y otros tratados internacionales sobre derechos humanos, así como, de ser posible, que la medida contribuye a la plena satisfacción de los derechos de los niños y niñas.

Sección 2. ¿Quién es responsable de aplicar el proceso CRIA?

Los principales responsables de aplicar el proceso CRIA son los Estados. Al ratificar la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño, los gobiernos se comprometen a implementar los derechos y obligaciones que establece la Convención. El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño define la “tarea de implementación” como “*hacer realidad los derechos humanos de los niños y niñas*”.³

El artículo 4 de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño exige que los Estados Parte adopten “(*...*) *todas las medidas legislativas, administrativas y de otra índole para dar efectividad a los derechos reconocidos en la presente Convención (...)*”.⁴

El Comité de Derechos del Niño considera los procesos CRIA y CRIE como medidas administrativas (acciones) que pueden contribuir a la implementación de la Convención.

³ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2003) [Observación General No. 5](#), sobre medidas generales de aplicación de la Convención sobre los Derechos del Niño (arts. 4, 42 y 44, párr. 6) párr. 1.

⁴ [Convención sobre los Derechos del Niño](#)

Estas medidas forman parte del amplio abanico de acciones que pueden emprender los Estados Parte **para garantizar que se da prioridad a los intereses y necesidades de los niños y niñas**, para centrar la atención en sus derechos, contribuyendo con ello a la efectiva implementación de la Convención.⁵

La aplicación de los procesos CRIA y CRIE refuerza la responsabilidad del **obligado a su realización** –los gobiernos a todos los niveles, organismos e instituciones públicas y profesionales– de tomar en consideración cómo afectarán o han afectado sus propuestas, funciones y acciones emprendidas en el ámbito de su competencia a los niños, niñas y jóvenes hasta 18 años, que son los **titulares de los derechos** reconocidos en la Convención.

La Declaración de Posicionamiento de ENOC en 2020 hace un llamamiento a los Estados, autoridades nacionales, regionales, europeas e internacionales y a todas aquellas otras autoridades relevantes para que apliquen los procesos CRIA y CRIE como medidas para controlar la implementación de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y promover la incorporación de los derechos de los niños, niñas y adolescentes a los procesos de toma de decisiones.⁶

Sección 3. ¿Quién más puede utilizar el proceso CRIA?

Aunque la responsabilidad de realizar la evaluación de impacto corresponde al Estado, cualquiera puede utilizar un proceso CRIA si desea evaluar el impacto que puede tener una decisión sobre los derechos de niños y niñas.

De hecho, el Comité considera fundamental que se haga un seguimiento independiente del proceso de implementación de la Convención, en el que intervengan todos los sectores de la sociedad, incluyendo por ejemplo las instituciones académicas, ONGs e instituciones independientes de derechos humanos, así como los propios niños, niñas y jóvenes. La evaluación CRIA es una de las medidas que pueden emplear estos sectores para llevar a cabo el seguimiento.

Es habitual que los comisionados y defensores de los derechos de niños, niñas y adolescentes utilicen procesos similares a la evaluación CRIA para examinar propuestas de modificación de políticas, valorar medidas presupuestarias o sugerir enmiendas sobre propuestas normativas. También emplean procesos similares al análisis CRIE para supervisar las acciones de los gobiernos, valorar el estado de los servicios públicos, examinar la situación de la infancia y adolescencia especialmente vulnerable o denunciar la vulneración de sus derechos en casos determinados.

⁵ Las medidas generales de implementación son medios a través de los cuales los gobiernos pueden hacer efectivo el contenido de la Convención. Además de las medidas legislativas, las acciones administrativas y de otro tipo incluyen: la coordinación intergubernamental e intersectorial para la implementación de los derechos de los niños y niñas; estrategias o planes de acción nacionales para los niños y niñas; procesos de evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y las niñas (procesos CRIA); la constitución de comisionados para la defensa de la infancia y la adolescencia, defensorías y otras instituciones nacionales para la defensa de los derechos humanos; la identificación, distribución y control de los recursos dirigidos a las niñas y niños y a los servicios destinados a ellos; la formación y capacitación en materia de derechos de los niños y niñas para las personas que trabajan con y para ellos; la recopilación y análisis de datos relacionados con las vidas de los niños, las niñas y las adolescentes; y la colaboración e implicación de todos los sectores de la sociedad, incluyendo a los propios niños y niñas.

⁶ [Declaración](#) de Posicionamiento de ENOC (2020) sobre la evaluación de impacto sobre los derechos del niño.

Sección 4. ¿Por qué aplicar el proceso CRIA?

El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño recomienda en varias de sus observaciones generales que se emprenda un proceso continuado de evaluación CRIA. Dado que la información publicada sobre CRIA es muy reducida, las recomendaciones y observaciones generales del Comité son esenciales para entender en qué consiste el proceso CRIA, cuál es su objetivo y qué se necesita para alcanzarlo.

En su Observación General No. 5, sobre medidas generales de aplicación de la Convención, el Comité indica lo siguiente:

Para que el interés superior del niño y la niña (párrafo 1 del artículo 3) sea una consideración primordial a la que se atienda, y para que todas las disposiciones de la Convención se respeten al promulgar disposiciones legislativas y formular políticas en todos los niveles de los poderes públicos, así como al aplicar esas disposiciones legislativas y esas políticas en todos los niveles, se requiere un proceso continuo de valoración de los efectos sobre los niños y niñas (previendo las consecuencias de cualquier proyecto de ley o propuesta de política o de asignación presupuestaria que afecte a la infancia y al disfrute de sus derechos) y de evaluación de los efectos sobre los niños, niñas y adolescentes (juzgando las consecuencias reales de la aplicación).⁷

El “**interés superior de la niña y el niño**” es uno de los cuatro principios generales de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y constituye la clave de bóveda para interpretar e implementar los derechos que se recogen en ella⁸. “Consideración primordial” significa que, ante la concurrencia de intereses diversos, debe ponderarse aquél que sirva de manera más adecuada a los intereses de las niñas y los niños. Es complicado comprobar si se está cumpliendo este deber si no se han incorporado procesos específicos de evaluación de impacto, seguimiento y análisis de impacto efectivo sobre sus derechos.

En su Observación General No. 14, sobre el derecho del niño/niña a que su interés superior sea una consideración primordial, el Comité recuerda a los Estados Parte **la obligación de considerar el interés superior del menor en todas aquellas decisiones y medidas que puedan afectar directa o indirectamente a los niños y niñas, ya sea como individuos, como grupo unido por características determinadas o a la población infantil como colectivo**. Esta exigencia se extiende a los órganos legislativos, judiciales, instituciones públicas y a todas aquellas personas profesionales cuyas decisiones o acciones pueden afectar directa o indirectamente a las niñas y los niños.

En términos procedimentales, para valorar el interés superior del niño y la niña, el Comité de Naciones Unidas recomienda aplicar el sistema CRIA para asegurar que todo proceso de toma de decisiones identifica y sopesa el posible impacto que la decisión o acción sometida

⁷ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2003) [Observación General No. 5](#), sobre medidas generales de aplicación de la Convención sobre los Derechos del Niño (arts. 4, 42 y 44, párr. 6), sección E), párr. 45.

⁸ Los otros principios generales se concretan en el artículo 2 (no discriminación), artículo 6 (derecho a la vida, la supervivencia y el desarrollo) y el artículo 12 (derecho a dar su opinión y que ésta sea tenida en cuenta).

a consideración puede tener sobre el niño o niños potencialmente afectados. Dicho proceso debe respetar el derecho de los niños y niñas a ser escuchados como parte de la evaluación.

La Observación General No. 14 detalla los diferentes elementos y procedimientos que deben implementarse como parte del proceso CRIA. El Comité recomienda lo siguiente:

La evaluación del impacto en los derechos de niños y niñas debe incorporarse a todos los niveles y lo antes posible en los procesos gubernamentales de formulación de políticas y otras medidas generales para garantizar la buena gobernanza en sus derechos. Pueden aplicarse diferentes metodologías y prácticas para llevar a cabo la evaluación del impacto. Como mínimo, se deben utilizar la Convención y sus Protocolos facultativos como marco, en particular para garantizar que las evaluaciones se basen en los principios generales y tengan especialmente en cuenta los efectos diferenciados que tendrán en los niños y niñas la medida o medidas examinadas. La propia evaluación de impacto podría basarse en las aportaciones de niños, niñas y adolescentes, de la sociedad civil y de personas expertas en la materia, así como de los organismos públicos correspondientes, las investigaciones académicas y las experiencias documentadas en el país de referencia o en otros. El análisis debería culminar con la formulación de recomendaciones de modificación, alternativas y propuestas de mejora y ponerse a disposición del público.⁹

Estos elementos se consideran criterios procedimentales mínimos para poner en marcha un proceso CRIA y llevar a cabo la evaluación correspondiente. **(Véase la Parte 3 para disponer de una lista de control)**

Sección 5. Herramientas CRIA

Las herramientas CRIA son útiles para apoyar el proceso de evaluación de impacto. Consisten en un conjunto de preguntas, a menudo presentadas en forma de cuestionario, diagrama de flujos o formulario. Se puede proporcionar orientación juntamente con las preguntas clave o formularios o bien de manera independiente, a modo de guía de evaluación de impacto.

Estas herramientas deberían diseñarse para dar respuesta a las necesidades específicas del gobierno, organismo o institución pública que las va a emplear y, en caso de introducirse nuevas herramientas, deberían someterse a un periodo inicial de prueba. Es recomendable hacer seguimiento y revisión de su uso periódicamente. Este control permite asegurar que las herramientas en cuestión sirven a las personas que deben aplicarlas para realizar análisis de impacto CRIA de calidad, y que estos análisis cumplen tanto las expectativas de la organización como los requisitos procedimentales de evaluación de impacto que se derivan de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño.

Las cuestiones clave y los formularios proporcionan una guía transparente y replicable, por fases, para llevar a cabo un proceso CRIA. Recuerdan a la persona que realiza el análisis la necesidad de referenciar y sintetizar las evidencias en las que se basan las conclusiones de la evaluación. Instan a la persona que lleva a cabo la evaluación a consultar e implicar a los

⁹ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No. 14](#), sobre el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), sección V, apartado h), párr. 99.

niños y niñas, así como a otros grupos de interés. También pueden facilitar enlaces a información relevante para la persona que realiza el análisis, como por ejemplo a las observaciones finales más recientes del Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño.

Sección 6. Fundamentos de la evaluación CRIA

Antes de desarrollar un modelo propio de evaluación de impacto, la autoridad de que se trate debería intentar consensuar determinadas cuestiones que pueden condicionar el modo y grado de consideración que se dará al proceso; el diseño de las herramientas que se emplearán; y los medios a través de los cuales se difundirán los resultados y conclusiones de la evaluación de impacto.

6.1. Acordar y comunicar una declaración de intenciones clara para introducir o aplicar un proceso CRIA

Es probable que la mayoría de personas a las que se proponga realizar una evaluación de impacto no estén familiarizadas con este proceso ni con el marco internacional de los derechos humanos. Conviene asegurar que se comprenden los motivos por los cuales se debe llevar a cabo la evaluación de impacto antes de introducirla.

La declaración de intenciones previa a la aplicación de la evaluación de impacto debe formalizarse por escrito y difundirse ampliamente en el seno de la organización correspondiente. Anunciarlo públicamente permitirá a los grupos de interés, incluyendo a niñas, niños y adolescentes, conocer el compromiso de la organización con el proceso CRIA como medio para el reconocimiento y cumplimiento de las leyes, políticas públicas y prácticas que garanticen el respeto de los derechos de la infancia y la adolescencia.

Ejemplos de objetivos a cuya consecución puede contribuir un proceso CRIA son:

- Fomentar la sensibilización sobre los derechos de los niños y niñas y la Convención.¹⁰
- Impulsar el aprendizaje sobre los derechos de las niñas y niños y la Convención.¹¹
- Mejorar el seguimiento y cumplimiento de la Convención en su ámbito de aplicación.
- Determinar aquello que niñas, niños y adolescentes, así como quienes representan sus intereses, pueden esperar de los gobiernos, organismos públicos, instituciones y profesionales.
- Proporcionar un mecanismo mediante el cual los gobiernos, organismos públicos y las instituciones puedan fomentar la participación de los niños, niñas y jóvenes en el análisis de las normas, políticas públicas y prácticas que les afectan, e influir en su formulación.
- Hacer que los gobiernos, los organismos públicos y las instituciones rindan cuentas de sus responsabilidades ante niñas, niños y jóvenes.

¹⁰ Requerimiento que deriva del artículo 42 de la CDN.

¹¹ Medida general de aplicación de la Convención sobre los Derechos del Niño.

6.2. Delimitar y asignar responsabilidades

Es importante que el compromiso con la evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y niñas implique a todos los niveles de una organización.

a) Establecer un mandato claro, acreditado y duradero para la evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y niñas.

La aplicación de una evaluación de impacto puede ser exigida por ley, si se establece como prioridad estratégica, o bien recomendarse como buena práctica. El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño ha encomiado a los Estados que han introducido la obligación legal de realizar la evaluación de impacto de manera sistemática¹² – coincidiendo así con la recomendación de ENOC al respecto¹³.

Sin un mandato claro, amplio y seguro, es probable que la evaluación de impacto se lleve a cabo únicamente de manera discrecional, en función del criterio de los funcionarios o profesionales correspondientes. Las evaluaciones de impacto discrecionales tienen menos autoridad y su influencia en las decisiones y acciones futuras es limitada.

b) Dirigido desde arriba, con apoyo continuado y activo de los niveles superiores de la organización

Para mostrar la importancia que se reconoce a los procesos CRIA, a la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y a los derechos de los niños y niñas en sí, la decisión de aplicar un proceso CRIA debe adoptarse al más alto nivel. La alta dirección debe actuar como defensora de la evaluación de impacto y garantizar que el personal está al corriente del proceso, motivado para llevarlo a cabo, que ha recibido la formación necesaria para ello y que va a contar con el apoyo necesario a la hora de aplicarlo.

c) Acordar quién es el responsable de llevar a cabo la evaluación

La realización de una evaluación de impacto debería considerarse esencial para determinadas funciones, ya se trate de políticas o de prácticas: un grupo de trabajo transversal que comparte sus conocimientos y habilidades o profesionales individuales que trabajan en entornos específicos. Requiere competencias que se pueden desarrollar a medida que el proceso CRIA se va integrando en el trabajo de la organización.

d) Acordar un proceso de validación a nivel superior para garantizar que se aplican las recomendaciones de la evaluación.

Las evaluaciones de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia presentan conclusiones y recomendaciones para su incorporación a una decisión o acción. El informe de evaluación de impacto ha de proporcionar información suficiente como para que terceras personas puedan entender cómo se ha llevado a cabo la evaluación y cómo se han tomado las decisiones. Si una persona directiva o alto cargo de la organización o entidad no está de acuerdo con las recomendaciones realizadas en una evaluación de impacto, ha de explicar y hacer públicas sus razones para facilitar la realización de otra evaluación.

¹² Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2003) [Observación General No. 5](#), sobre medidas generales de aplicación de la Convención sobre los Derechos del Niño (arts. 4, 42 y 44, párr. 6), párr. 47.

¹³ ENOC (2020), [Declaración](#) de Posicionamiento sobre la evaluación de impacto sobre los derechos del niño, Recomendación 1^a.

6.3. Determinar la forma y parámetros del proceso CRIA

Las evaluaciones de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia resultan más eficaces cuando se emplean como medio para incorporar consideraciones relacionadas con los derechos de los niños y niñas en todos los procesos de toma de decisiones relevantes.

e) Implicar a todos los departamentos y secciones de la organización en el proceso CRIA

Para cumplir con la exigencia de que se tome en consideración tanto el impacto directo como el indirecto, las evaluaciones de impacto deben llevarse a cabo por todos aquellos departamentos y secciones de una organización cuyo trabajo pueda afectar a la vida de niñas, niños y jóvenes, no solamente aquéllos que participen directamente en el desarrollo y la aplicación de políticas o servicios para la infancia y adolescencia.¹⁴

f) Decidir qué tipo de medidas y decisiones deben someterse a una evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y adolescencia.

Las organizaciones deben aclarar qué tipo de medidas y decisiones deberán someterse a un proceso CRIA.

En el caso de los gobiernos, el Comité de Naciones Unidas recomienda que cualquier decisión que se pretenda adoptar en materia de política pública, en materia normativa, presupuestaria, o cualquier otra decisión administrativa debería someterse a un proceso CRIA.¹⁵

En aquellos casos en que los derechos de un niño o una niña pueden verse comprometidos, los organismos públicos, las instituciones y las personas profesionales deben llevar a cabo una evaluación de impacto para determinar su interés superior.¹⁶ Así mismo, las instituciones y organismos públicos han de realizar una evaluación de impacto para analizar el efecto que una normativa, estrategia, programa o intervención a nivel organizativo o de servicio puede tener sobre los grupos de niños y niñas a los que se refiere.

g) Establecer criterios claros para determinar cuándo deben llevarse a cabo las evaluaciones en el proceso de toma de decisiones

El Comité de Naciones Unidas considera que la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia debe realizarse lo antes posible en el proceso de desarrollo

¹⁴ El **impacto "directo"** se refiere a las leyes, políticas y otras decisiones que comporten cambios que puedan afectar directamente a niñas, niños y jóvenes, como los relativos a los servicios de atención a la infancia, los servicios de salud mental para adolescentes, las medidas referidas a personas menores infractoras, la protección de niños, niñas y jóvenes en los servicios sociales, o las actividades deportivas dirigidas a jóvenes.

El **impacto "indirecto"** se refiere a las leyes, políticas y otras decisiones que no se dirigen específicamente a los niños y niñas, pero que tendrán impacto en ellos, como las prestaciones de la Seguridad Social, la formación para el empleo de los progenitores, la oferta y diseño de viviendas, las políticas sobre calidad del aire o los sistemas de transporte público.

¹⁵ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No.14](#), el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), sección V, B(h).

¹⁶ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No.14](#), el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), sección V, A.

de una ley, política pública o práctica.¹⁷ El momento en que se lleva a cabo es un factor crucial para determinar si la evaluación se incorpora realmente a la propuesta final, así como a los procesos de toma de decisiones subsiguientes. Idealmente, las evaluaciones deberían llevarse a cabo en aquellas etapas del proceso de toma de decisiones en las que puedan realmente introducirse modificaciones o cambios sobre la propuesta.

h) Garantizar los recursos adecuados para la realización de las evaluaciones de impacto

Emprender una evaluación de impacto tiene implicaciones en términos de recursos, en relación con el tiempo que invierten las personas profesionales en realizar la investigación y análisis necesarios, los costes potenciales en caso de ser necesario encargar investigaciones complementarias o contratar profesionales externos, la convocatoria de grupos de personas asesoras expertas o los costes de realizar consultas públicas o específicas para “probar” la propuesta y las conclusiones de la evaluación. Estos costes deberían verse compensados por el beneficio que implica detectar problemas e impactos negativos sobre los niños, niñas y jóvenes con antelación suficiente para poder mitigarlos mediante la revisión y modificación de la propuesta o propuestas originales.

6.4. Mejorar los puntos fuertes de la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia e identificar las mejores prácticas

Es necesario que las personas que llevan a cabo un proceso de evaluación de impacto cuenten con una infraestructura de apoyo. Estas personas deben desarrollar las habilidades apropiadas, recopilar las pruebas necesarias para justificar los resultados de la evaluación y han de estar capacitadas para implicar de manera significativa en el proceso a niñas, niños y jóvenes.

i) Impulsar el desarrollo de competencias en materia de derechos de la infancia y evaluación de impacto

La formación y el desarrollo de competencias para todos aquellos que participan en la implementación de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño constituyen una medida general de aplicación¹⁸. Las personas implicadas en la realización de procesos de evaluación de impacto deben desarrollar una comprensión adecuada de los derechos de la infancia, así como de sus responsabilidades conforme a la Convención. También deben recibir formación sobre los procesos CRIA y sobre cómo utilizar las herramientas CRIA.

j) Elaborar una base de evidencias empíricas sobre los derechos de la infancia y la adolescencia.

El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño recomienda que las evaluaciones de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia “*se basen en las aportaciones de los niños y niñas, de la sociedad civil y de las personas expertas, así*

¹⁷ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No.14](#), el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), sección V, B(h).

¹⁸ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2003) [Observación General No. 5](#), sobre medidas generales de implementación de la Convención sobre los Derechos del Niño (arts. 4, 42 y 44, párr. 6), H.

como de los departamentos gubernamentales pertinentes, la investigación académica y las experiencias documentadas en el país de referencia y otros".¹⁹

La calidad de la evaluación depende de que la persona evaluadora pueda identificar y acceder a suficientes datos cualitativos y cuantitativos, actualizados y fiables, que cubran todas las áreas de los derechos de los niños y niñas. Así mismo, conviene desagregar los datos disponibles para que se puedan identificar las diferencias en los resultados para diferentes grupos de niñas, niños y adolescentes.

El proceso CRIA puede aportar argumentos para fomentar la mejora e inversión en estas bases empíricas. Mediante una evaluación de impacto, la persona evaluadora puede determinar dónde se dan carencias en cuanto a la disponibilidad de evidencias y plantear propuestas para resolver estas deficiencias.

k) Colaborar con las personas titulares de derechos que pueden verse afectadas por la propuesta o medida. Fomentar la participación de niñas, niños y adolescentes en la evaluación de impacto

El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño subraya que *"en numerosos casos, sólo los propios niños y niñas se encuentran en condiciones de indicar si sus derechos están siendo plenamente reconocidos y satisfechos"*.²⁰

Niñas, niños y jóvenes han de formar parte del proceso de evaluación.²¹ La base empírica de la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia debe incluir opiniones y experiencias de los niños y niñas que se verán afectados por la propuesta o medida. Puede que esta información se encuentre disponible en investigaciones publicadas, informes de inspección, datos de encuestas o jurisprudencia, así como en información de los proveedores de servicios y las organizaciones que trabajan con infancia. Estas evidencias se pueden completar y mejorar con la aportación directa de niños, niñas y adolescentes.

En las evaluaciones de impacto, el compromiso con niñas, niños y adolescentes se realiza invariablemente mediante consultas. Las organizaciones deberían establecer mecanismos sostenibles que permitan incorporar las voces y opiniones de niños, niñas y adolescentes en sus procesos de toma de decisiones. Como parte del proceso CRIA, las organizaciones han de adquirir experiencia y acumular tiempo y recursos para asumir un compromiso directo con aquellos y aquellas que se verán afectados por la propuesta o medida.

Los chicos y chicas que participaron en el Foro ENYA 2020 hicieron recomendaciones sobre la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia.²² Estas recomendaciones proporcionan un número considerable de directrices que se pueden seguir a la hora de implicar a niñas, niños y adolescentes en la toma de decisiones y en el proceso CRIA.

Las recomendaciones clave incluyen, entre otras:

¹⁹ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No.14](#), el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), V, B(h).

²⁰ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2003) [Observación General No. 5](#), sobre medidas generales de implementación de la Convención sobre los Derechos del Niño (arts. 4, 42 y 44, párr. 6), 50.

²¹ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2009) [Observación General No.12](#), sobre el derecho del niño a ser escuchado, párr. 70.

²² ENYA (2020) ["Let's Talk Young, Let's Talk About Children's Rights in decision-making"](#): Informe del Foro ENYA 2020, pp.6-9.

- Proporcionar información adecuada para los niños y niñas, accesible e inclusiva, sobre las propuestas y el proceso CRIA.
- Formar a niñas, niños y adolescentes sobre los derechos que les corresponden y sobre la evaluación de impacto.
- Implicar a niños, niñas y adolescentes en los procesos CRIA.
- Promover una mentalidad abierta en las personas adultas, que consulten la opinión de los niños y niñas al inicio del proceso CRIA y les mantengan informados e implicados a lo largo de todo el proceso, como parte del mismo.
- Incluir grupos diversos de niñas y niños, implicando en las evaluaciones también a aquellos que pueden ser más vulnerables o encontrarse marginados.
- Consultar a los niños y niñas afectados debería formar parte del proceso CRIA.
- Proporcionar espacios seguros y accesibles para que las niñas y niños puedan participar en las evaluaciones de impacto.
- Informar a niñas, niños y adolescentes sobre el resultado de las evaluaciones de impacto.

En la Parte 3 de esta guía se incluye una lista de comprobación que establece las tareas que se han de completar al introducir un proceso CRIA de ámbito local o incorporar mejoras en el mismo, así como los criterios procedimentales que han de seguirse al llevar a cabo una evaluación de impacto.

Sección 7. Garantía de calidad del proceso CRIA

Cuando se establece un proceso CRIA en un ámbito determinado, la calidad de su realización práctica acostumbra a ser variable. Es habitual que aquellos a quienes se demanda participar en la realización de una evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia únicamente lo hagan una o dos veces al año.

Se puede mejorar la calidad del proceso CRIA y de las evaluaciones resultantes mediante los pasos siguientes:

Paso 1

El gobierno, organismo público o institución que realiza la evaluación de impacto debería **acordar el conjunto de criterios** que aplicará para controlar y evaluar la eficacia del proceso CRIA, así como de las diferentes evaluaciones individuales.

Paso 2

Las herramientas CRIA, el programa de formación y apoyo que se ofrece a las personas que realizan una evaluación de impacto debería ser objeto de examen y revisión.

Para contribuir a mejorar los pasos 1 y 2, es importante recabar información y aportaciones de las personas que han llevado a cabo la evaluación de impacto, del personal directivo y altos cargos que la han incorporado a su trabajo, de los niños y niñas (a) más afectados por

la decisión o (b) que han participado en el proceso, así como de los representantes de sus intereses que hayan podido examinar los resultados del proceso.

Paso 3

El gobierno, organismo público o institución que realiza una evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia se puede beneficiar del **acceso a un equipo básico** que pueda asesorar a las personas profesionales sobre cómo utilizar las herramientas CRIA, mantener una lista centralizada de evaluaciones de impacto (en curso y finalizada) y garantizar que las personas y departamentos concernidos completan la formación disponible sobre los derechos de la infancia y la evaluación de impacto.

Este equipo básico, ya sea interno o externo a la organización, también ha de proporcionar información, asesoramiento y asistencia a las personas que realizan una evaluación de impacto, si éstas la solicitan. Puede supervisar los resultados que se generen y actuar como repositorio de todas las evaluaciones de impacto llevadas a cabo en el ámbito del gobierno, organismo público o institución correspondiente.

Paso 4

El gobierno, organismo público o institución correspondiente puede establecer **un acuerdo formal con un grupo de personas expertas en derechos de la infancia**, al que se podría solicitar asesoramiento o valoración sobre las evaluaciones de impacto individuales a lo largo del proceso de redacción. Las personas expertas pueden proceder de las oficinas de los *ombudsmen* o defensorías del pueblo, del mundo académico y de las organizaciones sociales del sector relacionado con la infancia. Lo ideal sería que el grupo de personas expertas incluyera también a niños, niñas y jóvenes. También se podría consultar al grupo para realizar una revisión más formal de la calidad del proceso CRIA.

Parte 2. Modelo ENOC para la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia y la adolescencia.

El Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño anima a los gobiernos de todos los niveles, organismos públicos e instituciones a desarrollar modelos locales de evaluación de impacto que se adapten a sus necesidades específicas y que funcionen dentro de su marco legal, de formulación de políticas públicas y de prestación de servicios.

El modelo de ENOC, que se presenta en esta guía, ha sido diseñado para ser flexible y adaptable al contexto local y necesidades de los miembros de ENOC. Su desarrollo deriva de las conclusiones de revisiones y evaluaciones publicadas sobre modelos CRIA en fase de ensayo o en aplicación, así como de la información proporcionada por los miembros de ENOC sobre las actividades que se llevan a cabo en sus respectivos ámbitos de competencia.²³

En conjunto, estas fuentes también permiten identificar elementos de buenas prácticas en los procesos de evaluación de impacto, que pueden ayudar a anticipar y abordar los potenciales retos del proceso, mejorar la calidad de las evaluaciones e incrementar su efectividad.

El objetivo de este modelo es ayudar a los miembros de ENOC a controlar los efectos de sus decisiones, políticas, normas y prácticas que puedan afectar a niños, niñas y adolescentes, y proporcionarles evidencias para demostrar la necesidad de evitar o mitigar los efectos perjudiciales.

²³ Backbier, Maren et al (2019) [A children's rights approach: recommendations to the Scottish Government on refining Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments in Scotland](#). LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School; Chitashvili, I and others (2019) [Recommendations and notes on Scottish Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments](#). LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School; Corrigan, C (2006) [The development and implementation of Child Impact Statements in Ireland](#), Dublin: Office of the Minister for Children; Desmet, E, Op de Beeck, H and Vandenhole, W (2012) [Evaluatie van de kind- en jongereneffectrapportage \(JoKER\): onderzoekrapport](#). Ghent: Children's Rights Knowledge Centre (KeKi); Hoffman, S and Morse, C (2016) Evaluation of the Welsh Government's Child Rights Impact Assessment procedure under the Children's Rights Scheme pursuant to the Rights of Children and Young Persons (Wales) Measure 2011; Mason, N and Hanna, K (2009) [Undertaking Child Impact Assessments in Aotearoa New Zealand Local Authorities: evidence, practice, ideas](#). New Zealand: Auckland University of Technology and Unicef New Zealand; New Brunswick Child and Youth Advocate (2016) [Child Rights Impact Assessment: a primer for New Brunswick](#). Fredericton, NB: Office of the Child and Youth Advocate of New Brunswick; Payne, L (2017) [Child Rights Impact Assessment: a review of comparative practice across the UK](#). London: Unicef UK.

El modelo de evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia de ENOC consiste en un **proceso en ocho etapas**. Dependiendo del contexto local, se pueden adaptar, combinar o añadir etapas al proceso. A continuación se presentan las ocho etapas del modelo.

1. Examen de detección – descripción de la propuesta e impacto en los niños y niñas. Si se trata de una evaluación de impacto completo, pasar a la etapa 2

2. Estudio conceptual – objetivo de la propuesta y marco de los derechos humanos

3. Recogida de pruebas – identificación de datos cuantitativos y cualitativos

4. Estudio de la participación de los niños, niñas y adolescentes – análisis de como implicar a los niños y niñas

5. Evaluación de impacto – identificación de los impactos positivos, negativos y neutros

6. Conclusiones y recomendaciones – si tiene un impacto negativo, deben sugerirse alternativas

7. Publicación de la evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y niñas – conclusiones a las que se ha llegado y recomendaciones efectuadas

8. Supervisión y revisión – la evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y niñas puede ser sometida a revisión

En esta sección se describe cada una de las etapas del proceso, incluyendo un resumen de las cuestiones clave que deberían plantearse durante la evaluación:

Las cuestiones clave que la evaluación de impacto de ENOC trata de responder son las siguientes:

1. ¿Cuál es el objetivo u objetivos de la norma, política pública o práctica? ¿Y cuál es su objetivo respecto a niñas, niños y adolescentes?
2. ¿A qué grupos de personas menores de edad o niños y niñas individualmente considerados puede afectar?
3. ¿A qué ámbitos de derechos puede afectar?
4. ¿Cómo será el impacto?
5. Si se detecta un impacto negativo, ¿qué debe cambiarse para garantizar que se cumple la CDN?
6. Si se detecta un impacto neutro, ¿qué podría cambiarse para progresar positivamente en la aplicación de los derechos de la infancia?

En la Parte 3 de esta guía se incluye un formulario de evaluación de impacto conforme al modelo de ENOC, que puede adaptarse y emplearse para emprender una evaluación de impacto.

Etapa 1: Examen de detección

La evaluación de impacto debe ser proporcionada: no es práctico llevar a cabo una evaluación completa de todas y cada una de las propuestas. El examen de detección de propuestas opera como un control preliminar que permite determinar si es necesario llevar a cabo la evaluación completa en un caso concreto. Así mismo, permite mantener un registro de los criterios considerados para tomar esa decisión y de la decisión misma.

Los exámenes de detección iniciales pueden basarse en información ya disponible, así como en el conocimiento y experiencia previos de las personas encargadas de llevar a cabo la evaluación.

Lista de preguntas clave

- Descripción de la propuesta y de sus objetivos
- ¿A qué derechos de la infancia afecta?
- ¿A qué grupos de personas menores de edad o niños y niñas individualmente considerados afectará?
- ¿Qué impacto tiene la propuesta en los niños y niñas?
- De acuerdo con los resultados del examen, ¿es necesario efectuar una evaluación de impacto completa?

Si, después de este examen, se decide que es necesario llevar a cabo una evaluación de impacto completa, debe pasarse a la etapa siguiente del proceso.

Etapa 2: Estudio conceptual

Para llevar a cabo una evaluación adecuada, es esencial comprender bien lo que se está proponiendo. En esta etapa se ampliará la información proporcionada inicialmente sobre la finalidad de la propuesta y los derechos de la infancia que podrían verse afectados.

Lista de preguntas clave

- ¿Qué se propone?
- ¿Cuáles son los objetivos de la propuesta?
- ¿Qué derechos se verán afectados?
- ¿Qué grupos de interés se verán afectados por la propuesta?
- ¿Qué niños y niñas o grupos de niños y niñas se verán afectados por la propuesta?
- ¿A quién debemos consultar?

La etapa de estudio conceptual permite desarrollar un plan de investigación para llevar a cabo la evaluación de impacto. Así mismo, esta etapa ayuda a determinar cuándo y cómo deberían implicarse otros departamentos, sectores, personas expertas y grupos de interés en el proceso de evaluación de impacto.

Etapa 3: Recopilación de pruebas

En esta etapa es necesario identificar y obtener evidencias que se puedan utilizar para realizar la evaluación. Esta base empírica puede recopilarse a partir de diversas fuentes y debería incluir una combinación de datos cuantitativos y cualitativos.

La base empírica debe incluir información sobre las opiniones y experiencias de los niños, niñas y adolescentes que se verán afectados por la propuesta en cuestión. También ha de aportar información de otros grupos de interés que tengan una opinión sobre el posible impacto de la medida en niñas, niños y adolescentes, como los progenitores, personas cuidadoras, profesionales u organismos que representen los intereses de los niños, niñas y adolescentes que pueden verse afectados por la propuesta.

Puede ser útil recurrir a conocimientos del mundo académico o profesional cuando la información publicada sea limitada.

Lista de preguntas clave

- ¿De que pruebas cuantitativas y cualitativas se dispone?
- ¿Qué indican las pruebas de que se dispone?
- ¿Qué pruebas no disponibles habrían sido útiles para realizar el análisis?
- ¿Se requiere más información o pruebas antes de emprender una evaluación informada?

Puede que sea posible trabajar a partir de la base empírica existente, pero, si no es así, la evaluación de impacto debería impulsar la realización de nuevas investigaciones para garantizar que las personas encargadas de llevar a cabo la evaluación puedan realizar una evaluación informada del impacto potencial sobre los derechos de los niños y niñas.

Etapa 4: Examen de la participación de los niños, niñas y adolescentes.

Los niños y niñas tienen derecho a expresar su opinión en todas aquellas cuestiones que les afecten y a que ésta sea debidamente considerada, conforme al artículo 12 de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño. Implicar a niñas, niños y adolescentes en la formulación de propuestas o medidas es fundamental para asegurar un buen proceso de toma de decisiones.

La finalidad de esta etapa es realizar un análisis más detallado de hasta qué punto los niños, niñas y adolescentes han participado en la elaboración o valoración de una propuesta o medida. Éste se considera a menudo el mayor reto del proceso; los

funcionarios gubernamentales suelen argumentar que no han podido implicar directamente a niñas, niños y jóvenes en la formulación de la propuesta por falta de tiempo o de conocimientos.

Por todo ello, es necesario que los comisionados y defensorías de infancia examinen en qué medida se ha cumplido el derecho de los niños, niñas y adolescentes a ser escuchados y a participar en la elaboración de propuestas o medidas.

Lista de preguntas clave

- ¿Qué grupos de niños y niñas han participado en la elaboración de la propuesta?
- ¿Han participado las niñas y los niños identificados como los más afectados por la propuesta?
- ¿Cuándo participaron?
- ¿Cómo participaron?
- ¿Qué dijeron?

Cuando en la etapa 3 se haya detectado información relacionada con las opiniones y experiencias de niños, niñas y adolescentes, ésta deberá ser objeto de examen y análisis en esta etapa.

Etapa 5: Evaluación del impacto

Una vez definida la propuesta y recopiladas y analizadas las pruebas pertinentes, se puede evaluar su impacto sobre los niños y niñas. En las anteriores etapas se ha trabajado para este objetivo.

La evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia debería indicar si el impacto o impactos evaluados son positivos y si, por tanto, contribuirán a hacer avanzar sus derechos; si son neutros, por lo que no se espera que produzcan cambios significativos en ningún sentido; o si son negativos, en cuyo caso será necesario modificar la propuesta o medida para mitigar sus efectos previstos. La persona que lleva a cabo la evaluación debería exponer las razones por las que considera que el impacto evaluado es positivo, neutro o negativo.

La evaluación de impacto puede determinar si el impacto probable o real de una propuesta tendrá resultados a corto, medio o largo plazo.

Los impactos pueden variar entre diferentes grupos de niños y niñas. Si éste es el caso, la evaluación de impacto debería identificar esos impactos diferenciados e indicar cómo tratar los intereses concurrentes de los diferentes grupos.

Si el impacto se evalúa como negativo, la evaluación de impacto debería proponer alternativas a la propuesta original para garantizar el cumplimiento y plena aplicación de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y otros instrumentos de derechos humanos. Pueden incluirse además las implicaciones (financieras, normativas, en

términos de recursos humanos e infraestructuras) de las diferentes alternativas para facilitar la toma de decisiones.

Lista de preguntas clave

- ¿Qué impacto positivo, neutro o negativo tendrá o puede tener la propuesta sobre los derechos de los niños, niñas y adolescentes?
- ¿Podría haber diferentes impactos en diferentes grupos de niños, niñas y adolescentes?
- ¿Constituye la propuesta la mejor manera de alcanzar los objetivos perseguidos, teniendo en cuenta los derechos de las niñas y los niños?
- ¿Hay concurrencia de intereses de diferentes grupos de niños y niñas o de niños/niñas y otros grupos?
- ¿Hay alternativas a la propuesta que permitan garantizar el cumplimiento de los derechos de los niños y niñas?
- ¿Es necesario establecer medidas compensatorias para mitigar los impactos negativos de la propuesta sobre los derechos de niñas y niños?

Si el impacto evaluado se considera neutro, es una buena práctica proponer opciones alternativas o modificaciones sobre la propuesta original que permitan avanzar positivamente en la implementación de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño.

Etapa 6: Conclusiones y recomendaciones

Partiendo de los resultados de la evaluación, deberían alcanzarse conclusiones y, si fuera necesario, emitirse recomendaciones. Las recomendaciones deben basarse en las alternativas y medidas compensatorias indicadas en la etapa cinco.

Lista de preguntas clave

- ¿A qué conclusiones se ha llegado?
- ¿Son necesarias más pruebas?
- ¿Es necesario evaluar la propuesta después de su implementación?
- ¿Qué recomendaciones deben hacerse?
- ¿A quién deben dirigirse las recomendaciones?

Las recomendaciones pueden incluir, por ejemplo, que la propuesta no debe seguir adelante, que debe modificarse antes de seguir, que deben adoptarse medidas

compensatorias para mitigar el impacto negativo que tendría sobre los niños y niñas o que es necesario recopilar más pruebas.

Conviene valorar a quién deben dirigirse las recomendaciones.

Etapa 7: Publicación de la evaluación de impacto

Una vez finalizada la evaluación, debe publicarse, según recomienda el Comité de Naciones Unidas.²⁴

La publicación de la evaluación de impacto completa (análisis, recomendaciones y conclusiones) por parte de los miembros de ENOC es un modo de mostrar las conclusiones alcanzadas y justificar las recomendaciones realizadas.

Debe tenerse en cuenta la importancia de elaborar y publicar una evaluación adaptada a las niñas y los niños. Lo ideal sería que fuera elaborada en colaboración con niños, niñas y adolescentes.

Lista de preguntas clave

- ¿Se debería publicar la evaluación?
- ¿Se debería publicar la evaluación completa o un resumen?
- ¿Se ha preparado una versión de la evaluación adaptada a los niños y niñas?
- ¿Se ha informado a las partes interesadas a las cuales se ha consultado para que incorporen evaluación?
- ¿Cómo se dará a conocer la evaluación?
- Si la evaluación se refiere al caso de un solo niño o niña, no ha de publicarse

Si la evaluación de impacto se refiere al caso de un niño o niña en particular, únicamente debería ponerse a disposición de las personas directamente implicadas en el caso. No obstante, con el consentimiento de las partes afectadas las enseñanzas derivadas de este caso se pueden difundir más ampliamente, mediante un estudio de caso anónimo con finalidades de promoción.

Cuando las personas directivas y altos cargos han realizado una evaluación de impacto, publicar la evaluación completa favorece la transparencia y permite someter el proceso de toma de decisiones a un control externo. Así mismo, permite exponer de manera clara el razonamiento seguido para la elaboración de la propuesta y en qué grado respeta los derechos de la infancia.

No sólo debería publicarse la evaluación de impacto completa, sino que las personas responsables de la toma de decisiones deberían -al anunciar la propuesta final- emitir un informe sobre la decisión adoptada, exponiendo las razones por las que no se habrían

²⁴ Comité de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño (2013) [Observación General No.14](#), el derecho del niño a que su interés superior sea una consideración primordial (art. 3, párr. 1), V, B(h).

aceptado o aplicado las recomendaciones formuladas en la evaluación de impacto, en su caso, e indicando cómo se habrían tenido en cuenta los derechos de los niños y niñas y si se les habría reconocido la debida importancia.

Etapas 8: Supervisión y control

La evaluación de impacto debería ser un proceso continuado, sujeto a revisión y actualización a medida que se desarrolla la norma, política pública o práctica. Así mismo, la evaluación debería concretar el mecanismo de supervisión y control que se aplicará una vez implementada la medida en cuestión.

Es necesario determinar hasta qué punto las recomendaciones formuladas en la evaluación de impacto han sido tenidas en cuenta o aplicadas por la persona o personas responsables de la toma de decisiones. Aunque se puede publicar una versión completa o resumida de la evaluación de impacto, suele resultar complicado saber hasta qué punto la evaluación ha influido en la decisión final.

Lista de preguntas clave

- ¿Se han implementado las recomendaciones?
- ¿Es necesario supervisar cómo avanza la propuesta? (Por ejemplo, la legislación propuesta)
- ¿Es necesario supervisar y evaluar la propuesta una vez implementada?
- ¿Qué mecanismos se utilizarán para supervisar y evaluar la propuesta tras su implementación?

Si no se han aplicado las recomendaciones realizadas, podría estimarse oportuno requerir la intervención del comisionado o defensoría correspondiente. La posibilidad de que se emprendan estas acciones adicionales dependerá de los poderes de este comisionado o defensoría.

Parte 3. Recursos CRIA

Esta parte de la guía presenta un conjunto de recursos que los miembros de ENOC pueden utilizar o adaptar para llevar a cabo una evaluación de impacto sobre los derechos de los niños y niñas (CRIA) en su ámbito de competencia.

Sección 1. Lista de verificación

Sección 2. Formulario CRIA de ENOC

Sección 3. Información sobre CRIA adaptada para niños y niñas

Sección 4. Formulario CRIA adaptado para niñas y niños

Sección 1. Lista de control CRIA

Las dos listas que se presentan a continuación detallan las tareas que deberían realizarse al introducir o mejorar un proceso local CRIA, así como los criterios procedimentales que deberían seguirse para llevar a cabo la evaluación.

Bases para la introducción del proceso CRIA

El gobierno, organismo o institución pública:

- Está conforme con y hace difusión de la declaración de intenciones de llevar a cabo la evaluación CRIA.
- Muestra un apoyo continuado y activo al proceso por parte de los niveles superiores.
- Trabaja de acuerdo con el mandato acordado de llevar a cabo la evaluación CRIA.
- Define los instrumentos, decisiones y acciones que han de ser objeto de una evaluación CRIA.
- Atribuye, al especificar las tareas, la responsabilidad de llevar a cabo la evaluación CRIA, así como de supervisar y aprobar el proceso.
- Asigna recursos suficientes para dar apoyo al proceso CRIA.
- Proporciona formación obligatoria sobre los derechos de la infancia y la Convención sobre los Derechos del Niño a todo el personal de la organización.
- Establece un mecanismo de supervisión y revisión del proceso CRIA.
- Se emplean y desarrollan herramientas y/o metodologías acordadas para la evaluación CRIA, con la finalidad de proporcionar un marco estructurado para el proceso, con el apoyo de la formación y el desarrollo de capacidades para el uso de las herramientas correspondientes.

Criterios procedimentales para la evaluación CRIA

- El proceso CRIA sigue una serie de pasos reproducibles para asegurar que se aplica de manera coherente.
- La evaluación CRIA se lleva a cabo tan pronto como sea posible en el proceso de desarrollo de la ley, política pública o práctica correspondiente
- El proceso CRIA se basa en la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño y sus protocolos facultativos como marco para la evaluación y el análisis.
- La evaluación CRIA toma en consideración otros tratados de derechos humanos cuando corresponde
- La evaluación CRIA considera tanto los impactos directos como indirectos sobre niños, niñas y adolescentes.
- La evaluación CRIA identifica los impactos diferenciados que pueden darse en diferentes grupos de niños y niñas o entre estos y las personas adultas.
- La evaluación CRIA se basa en pruebas y está totalmente referenciada, identificándose las lagunas que puedan existir en las pruebas y acordándose una estrategia para resolverlas.
- La evaluación CRIA registra los resultados de cualquier consulta directa a los niños, niñas y adolescentes y les informa.
- El proceso CRIA da lugar a recomendaciones de enmienda, propuestas de alternativas y mejoras no sólo para asegurar el cumplimiento de la CDN, sino también para valorar cómo la política o medida en cuestión puede contribuir a concienciar sobre los derechos de la infancia.
- Las conclusiones de la evaluación CRIA se ponen a disposición del público, incluidas las versiones adaptadas para los niños y niñas.

Sección 2. Formulario CRIA de ENOC

Se proporciona esta plantilla con la finalidad de orientar a los miembros de ENOC a iniciarse en la aplicación del proceso CRIA. Debe tenerse en cuenta que pueden hacerse cambios para adaptarla al contexto local. A medida que se avanza en cada una de las etapas que recoge la plantilla puede ser útil consultar la información facilitada en la Parte 2 de esta guía.

Evaluación de impacto realizada por: [añadir texto]

Fecha: [añadir texto]

Fecha de revisión: [añadir texto]

Revisada por: [añadir texto]

ETAPA 1: EXAMEN DE DETECCIÓN

Pregunta 1: Nombre de la medida / propuesta y breve descripción de su objetivo general
[añadir texto]
Pregunta 2: ¿En qué derechos de la infancia puede tener impacto?
[añadir texto]
Pregunta 3: ¿Qué niñas, niños y adolescentes se verán afectados?

[añadir texto]

Pregunta 4: ¿Cuál es el impacto probable de la propuesta / medida sobre los niños y niñas?

[añadir texto]

Pregunta 5: ¿Es necesario llevar a cabo una evaluación completa de impacto sobre los derechos de la infancia? Motiva la respuesta.

[añadir texto]

ETAPA 2: ESTUDIO CONCEPTUAL (Antecedentes y marco de derechos)

Pregunta 6: Nombre de la medida / propuesta evaluada y descripción de su objetivo general

[añadir texto]

[añadir o eliminar filas, según sea necesario]

Pregunta 7: ¿Qué instrumentos y artículos en materia de derechos humanos son relevantes en relación con la medida / propuesta?

Instrumento de Derechos Humanos	Artículo	Análisis adicional sobre el efecto esperado /real

[añadir texto]	[añadir texto]	[añadir texto]
[añadir o eliminar filas, según convenga]		

ETAPA 3: PRUEBAS

Pregunta 8a: ¿Qué pruebas cuantitativas se han empleado para la evaluación? ¿Qué indican?			
Pruebas empleadas	Fuente de las pruebas	Explicación de su importancia	¿Hay lagunas en los datos? ¿Cuáles, en su caso?
[añadir texto]	[añadir texto]	[añadir texto]	[añadir texto]
[añadir o eliminar líneas, según convenga]			

Pregunta 8b: ¿Qué información / pruebas clave no disponibles hubieran sido útiles para el análisis?
[añadir texto]
[añadir o eliminar líneas, según convenga]

Pregunta 9a: ¿Qué pruebas cualitativas se han empleado para la evaluación? ¿Qué indican?

Pruebas empleadas	Fuente de las pruebas	Explicación de su importancia
[añadir texto]	[añadir texto]	[añadir texto]
[añadir o eliminar líneas, según convenga]		

Pregunta 9b: ¿Qué información o pruebas clave no disponibles habrían sido útiles para la evaluación?
[añadir texto]
[añadir o eliminar filas según convenga]

ETAPA 4: EXAMEN DE LA PARTICIPACIÓN DE LOS NIÑOS, NIÑAS Y ADOLESCENTES

Pregunta 10: ¿Se han tenido en cuenta, en el proceso de elaboración de la propuesta o medida, pruebas obtenidas en consultas de terceros con niños, niñas y adolescentes?			
Grupos consultados	Fuente de la información	Breve descripción del proceso	¿Cuáles han sido los resultados?
[añadir o eliminar filas según convenga]			
[añadir o eliminar filas según convenga]			

Pregunta 11: ¿Qué grupos de niñas, niños y adolescentes han participado directamente en la elaboración de la propuesta o medida?			
Grupos involucrados [☐ si les afecta la propuesta]	✓	¿Cómo han participado?	¿Cuáles han sido los resultados?
[añadir texto]			
[añadir o eliminar filas según convenga]			

ETAPA 5: EVALUACIÓN DEL IMPACTO

Pregunta 12: ¿Qué impacto tendrá (o tiene) la propuesta o medida en los derechos de la infancia y la adolescencia?		
Tipo de impacto <i>[destacar, por favor]</i>	Argumentos	Resultado probables o reales a corto/medio/largo plazo
Positivo / Negativo / Neutro	[añadir texto]	[añadir texto]
[añadir o eliminar filas según convenga]		

Pregunta 13: ¿Tendrá (o tiene) diferente impacto en diferentes grupos de niños, niñas y adolescentes?		
Grupo de niños/niñas afectados	Análisis inicial de impacto positivo sobre los derechos	Análisis inicial de impacto negativo sobre los derechos
[añadir texto]	[añadir texto]	[añadir texto]

[añadir o eliminar filas según convenga]		
--	--	--

Pregunta 14: Si se identifica un impacto negativo en alguna esfera de derechos o en algún grupo de niños/niñas y adolescentes, ¿qué opciones de modificación de la propuesta o medida pueden plantearse para mitigar el impacto?	
Impacto negativo	Opciones de modificar la(s) medida(s) o mitigar el impacto
[añadir texto]	[añadir texto]
[añadir o eliminar filas según convenga]	

ETAPA 6: CONCLUSIONES Y RECOMENDACIONES

Pregunta 15: En resumen ¿cuáles son las principales conclusiones sobre el impacto de la medida o propuesta en los derechos de la infancia y la adolescencia?
[añadir texto]

ETAPA 7: PUBLICACIÓN DE LA EVALUACIÓN CRIA

Pregunta 16: ¿Debería publicarse la evaluación completa o bien un resumen? ¿Se elaborará una versión adaptada para niños y niñas?
[añadir texto]

ETAPA 8: SUPERVISIÓN Y REVISIÓN

Pregunta 17: ¿Se han puesto en práctica las recomendaciones realizadas en la Etapa 6?

[añadir texto]

Pregunta 18: Si no se han aplicado las recomendaciones, ¿es necesario adoptar otras medidas?

[añadir texto]

Sección 3. Información sobre CRIA adaptada para niñas y niños

Se recomienda trabajar con niñas, niños y adolescentes para que puedan ayudar a modificar y adaptar la información de esta sección al contexto local.

P: ¿Qué es la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia?

A: Niños, niñas y adolescentes tienen necesidades y derechos diferentes a los de las personas adultas.

Las personas adultas que gobiernan, a menudo toman decisiones que afectan a las personas, como las leyes o las políticas públicas. Cuando lo hacen, no siempre tienen en cuenta el impacto que estas decisiones pueden tener en los niños, las niñas y los adolescentes.

Se puede utilizar una **evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia** o **CRIA** para averiguar si una nueva ley o política podría alterar la vida de los niños y niñas. La evaluación examina el modo en que la nueva ley o política podría tener un impacto **positivo** (bueno) o **negativo** (malo) sobre los derechos de las niñas, los niños y los adolescentes.

La evaluación CRIA, por tanto, puede ayudar a las personas adultas en el poder a introducir cambios en la ley o política para que ésta no tenga un impacto negativo en los derechos de niños, niñas y adolescentes.

P: ¿Por qué es importante la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia?

A: Niños, niñas y adolescentes tienen derecho a expresar su opinión en todas aquellas decisiones que les afecten y a que su opinión sea tomada en cuenta, de acuerdo con el artículo 12 de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño.

Pero habitualmente son excluidos de la toma de decisiones, por lo que dependen de que las personas adultas hablen en su nombre. Una evaluación CRIA es una manera eficaz de incluir el punto de vista de niños, niñas y adolescentes en una decisión, ya que sus opiniones e ideas pueden contribuir a tomar mejores decisiones.

P: ¿Cuáles son las diferentes etapas de la evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia?

A: Para facilitar la realización de una evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia, se pueden seguir diferentes etapas. Cada etapa tiene una lista de preguntas clave.

La primera etapa se denomina **“Examen de detección”**. En esta fase debe decidirse si la nueva ley o política afectará a los derechos de los niños y niñas y qué tipo de impacto podría tener. Si la respuesta es “sí, afectará a los derechos de los niños y niñas”, entonces se pasa a la siguiente etapa.

La segunda etapa es la del **“Estudio conceptual”**. En esta fase se reflexiona sobre los derechos de la infancia que probablemente se verán afectados.

La tercera etapa es la de **“Recogida de pruebas”**. Esto ayuda a saber y entender cómo podrían verse afectados los derechos de los niños y niñas. Puede que sea necesario recoger diferentes tipos de pruebas, como el número de niñas, niños y adolescentes afectados o los puntos de vista y opiniones de los niños, niñas y adolescentes en cuanto a la ley o política en cuestión.

La cuarta etapa es la **“Evaluación de impacto”**. Una vez recopiladas todas las pruebas, hay que estudiarlas y decidir qué impacto se cree que tendrá la medida en los derechos de la infancia. Debe valorarse si tendrá diferentes impactos en diferentes grupos de niños/niñas y adolescentes. Si se cree que tendrá un impacto negativo, se pueden sugerir diferentes maneras de evitar que se produzca ese impacto.

La quinta etapa es cuando se redactan **conclusiones** y se expone el que se considera que será el impacto final de la ley o política en cuestión sobre los derechos de la infancia y la adolescencia. Si se cree que tendrá un impacto negativo, se indicará aquello que habría que cambiar para evitar ese impacto.

Q: ¿Cómo pueden implicarse niños, niñas y adolescentes en una evaluación de impacto sobre los derechos de la infancia?

A: Los niños, niñas y adolescentes pueden participar en una evaluación CRIA principalmente de dos maneras. Una es teniendo en cuenta sus puntos de vista y opiniones recogidos en consultas y encuestas previas. Ello es correcto, pero puede comportar que no se tengan en cuenta sus opiniones y puntos de vista sobre la ley o política concreta que se está evaluando.

Por ello, es mucho mejor que las niñas, niños y adolescentes puedan participar directamente en la evaluación CRIA. Ello significa que debe preguntárseles qué opinan sobre la nueva ley o política y sobre cómo mejorarla.

Sección 4. Plantilla CRIA adaptada para niños y niñas

Etapa 1: Examen de detección

¿Se trata de una ley, política o decisión que afectará a los derechos de la infancia?

Etapa 2: Estudio conceptual

¿Qué artículos de la Convención de Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño son relevantes y cuál es el efecto o impacto esperado?

Etapa 3: Recopilación de pruebas

¿Qué pruebas e información has examinado y qué te indica?

¿Se te ocurre alguna prueba o información que no hayas podido encontrar, pero que creas que podría ser importante?

Etapa 4: Evaluación del impacto

¿Qué impacto tiene la ley, la política o la decisión en los derechos de la infancia?

¿Existen grupos de niños/niñas y adolescentes que puedan verse afectados de diferentes maneras? ¿Qué impacto tendrá en ellos?

Si crees que tendrá un impacto negativo, ¿se te ocurre alguna manera de evitarlo?

Etapas 5: ¿Qué pasará?

¿Cuál crees que será el impacto general sobre los derechos de los niños y niñas? Haz una lista de las cosas que crees que han de cambiar para evitar cualquier impacto negativo o para tomar una decisión mejor.

DEFENSOR
DEL MENOR
DE ANDALUCÍA

Guia per a l'elaboració de les avaluacions d'impacte en la infància i l'adolescència

Índex

Introducció.....	45
Part 1. Marc general de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants	46
Secció primera. Què és l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants (CRIA)?.....	46
Secció segona. Qui és responsable de dur a terme l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants?.....	47
Secció tercera. Qui més pot aplicar l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant?.....	48
Secció quarta. Per què aplicar una avaluació d'impacte sobre els drets dels infants?.....	48
Secció cinquena. Eines de CRIA.....	50
Secció sisena. Fonaments de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants.....	50
Secció setena. Garantia de qualitat del procés d'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants.....	56
Part 2. Model de l'ENOC de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants	58
Etapa 1: Examen de detecció.....	60
Etapa 2. Estudi conceptual.....	60
Etapa 3. Recollida d'evidències.....	61
Etapa 4. Estudi de la participació dels infants.....	62
Etapa 5. Avaluació de l'impacte.....	62
Etapa 6. Conclusions i recomanacions.....	63
Etapa 7. Publicació de l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant.....	64
Etapa 8. Supervisió i control.....	65
Part 3. Recursos per a CRIA.....	67
Secció 1. Llista de control de CRIA.....	67
Secció 2. Plantilla de CRIA per a l'ENOC.....	70
Secció 3. Informació sobre CRIA adaptada als infants.....	76
Secció 4. Plantilla de CRIA adaptada als infants.....	78

Introducció

Aquesta guia pas a pas explica el concepte i la pràctica bàsics de dur a terme un procés continu d'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants (CRIA, per les sigles en anglès). Pot servir d'ajuda als membres de la Xarxa Europea de Defensors per a la Infància (ENOC, per les sigles en anglès) i a altres persones per comprendre, introduir, desenvolupar i portar a la pràctica una avaluació d'impacte en la seva jurisdicció.

Mitjançant les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants es pot avaluar i comunicar sistemàticament l'impacte d'una proposta o mesura en els drets, les necessitats i els interessos dels infants i els joves. L'objectiu d'aquest procés és analitzar si una llei, normativa o pràctica d'àmbit nacional compleix la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant (CDI) i els seus protocols facultatius, així com les obligacions internacionals pel que fa als drets humans d'un estat de respectar, protegir i complir amb els drets dels infants.

Com que no hi ha un únic model per a la realització d'una avaluació d'impacte, aquesta guia en descriu un de l'ENOC, que es pot adaptar al context nacional i a les necessitats dels membres.

La guia es divideix en tres parts: en la primera part s'explica el concepte d'*avaluació d'impacte* sobre els drets dels infants o CRIA i qui és el responsable de dur-la a terme; la segona part se centra en el model de l'ENOC i les etapes clau que els membres han de seguir a l'hora d'emprendre una avaluació d'impacte, i la tercera part proporciona recursos que els membres de l'ENOC poden utilitzar o adaptar per realitzar-ne una en la seva jurisdicció.

Aquesta guia l'ha elaborat Lisa Payne, experta de l'ENOC sobre CRIA, amb l'ajuda del grup de treball sobre CRIA de l'ENOC de 2020.

Part 1. Marc general de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

Secció primera. Què és l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants (CRIA)?

Hi ha diversos tipus d'avaluacions d'impacte i d'anàlisis d'impacte. L'avaluació d'impacte és un procés estructurat i basat en l'evidència per examinar com una proposta o una mesura pot afectar un determinat grup de persones.²² Així mateix, l'anàlisi d'impacte és un procés estructurat i basat en l'evidència que serveix per identificar i tenir en compte els impactes produïts per una intervenció, tant si procedeix d'una llei, una normativa, un programa o una pràctica.²³

Els procediments d'impacte centrats en els drets dels infants donen suport a l'avaluació i la comunicació sistemàtiques de l'impacte d'una proposta o mesura sobre els drets, les necessitats i els interessos dels infants i els joves. Es preveu que els procediments siguin continus, des de l'**avaluació de l'impacte (CRIA)** fins a la revisió i l'**anàlisi de l'impacte real (CRIE)**.

L'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants (CRIA) examina l'impacte que poden tenir sobre els infants i els joves les lleis, les polítiques, les decisions pressupostàries, els programes i els serveis a mesura que es desenvolupen i, si cal, proposa maneres d'evitar o mitigar qualsevol impacte negatiu. Això té lloc **abans** de fer efectiva la decisió o acció.

L'anàlisi d'impacte sobre els drets dels infants (CRIE) constitueix una oportunitat de tenir en compte els efectes previstos o no previstos que els canvis legislatius, les decisions pressupostàries, les polítiques, els programes o els serveis poden tenir sobre els drets dels infants i els joves. Si escau, la CRIE pot proposar els canvis necessaris per garantir que la mesura respecta els drets dels infants i compleix la normativa de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant (CDI). Això té lloc **després** de fer efectiva la decisió o acció.

Els processos de CRIA i CRIE se centren a analitzar com els drets dels infants es poden veure afectats per decisions i accions de governs, institucions i altres entitats en l'àmbit de la legislació, la política i la pràctica. Els impactes es mesuren en relació amb els drets establerts en la CDI, els seus protocols facultatius i altres tractats internacionals de drets humans.

Un nombre reduït de jurisdiccions d'àmbit internacional han dut a terme o apliquen un procés de CRIA, però hi ha pocs indicis que hi hagi cap jurisdicció que realitzi CRIE de manera sistemàtica com a part del procés continu d'avaluació de l'impacte en els drets dels infants.

22 Fortuny, L., [Impact Assessment](#), International Association for Impact Assessment.

23 Peersman, G. (2015), [Impact Evaluation](#), Better Evaluation.

L'objectiu principal d'aquesta guia és l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant. S'hi inclouen referències a l'anàlisi d'impacte quan es considera rellevant.

Els termes *CRIA* i *CRIE* s'acostumen a emprar no solament per fer referència al procés **d'avaluació** o **anàlisi**, sinó també a les **eines** dissenyades per acompanyar el procediment, així com la **documentació** utilitzada per presentar i comunicar els resultats de l'avaluació o anàlisi.

L'avaluació va acompanyada d'**eines específiques per a CRIA** —preguntes clau, formularis, diagrames de flux i/o guies— les funcions de les quals són les següents:

- 1) Guiar els avaluadors o analitzadors a través del procés d'avaluació.
- 2) Impel·lir-los a tenir en compte i provar tots els àmbits rellevants dels drets.
- 3) Guiar-los envers directrius interpretatives acreditades contingudes en la Convenció sobre els Drets de l'Infant i altres tractats internacionals sobre drets humans.

Així mateix, els termes **CRIA** i **CRIE** s'utilitzen per fer referència als informes que contenen el resum de les evidències aplegades i contrastades al llarg de tot el procés. Aquests informes han d'incloure les opinions i experiències d'infants i joves i les conclusions a què s'ha arribat, així com les opcions o recomanacions de fer canvis en la proposta i les mesures a fi de garantir que compleixen amb la CDI i altres tractats internacionals de drets humans i, sempre que sigui possible, fan efectius de la millor manera els drets dels infants.

Secció segona. Qui és responsable de dur a terme l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants?

La principal responsabilitat de dur a terme la CRIA correspon a l'Estat. Quan els governs decideixen de ratificar la Convenció sobre els Drets de l'Infant accepten complir amb els drets i les obligacions que estableix per implementar-la. El Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant descriu la «tasca d'implementació» com «fer realitat els drets humans dels infants».²⁴

L'article 4 de la CDI exigeix als estats membres «[...] que adoptin totes les mesures legislatives, administratives i d'altres d'adequades per fer efectius els drets reconeguts en aquesta Convenció».²⁵

El Comitè dels Drets de l'Infant considera la CRIA i la CRIE mesures administratives (accions) que poden ajudar a aplicar la CDI. Aquestes mesures formen part d'una sèrie de mesures generals sobre les quals els estats membres poden actuar per donar prioritat a les necessitats i els interessos dels infants i centrar l'atenció en els drets dels infants, cosa que comporta una millor aplicació de la Convenció.²⁶

²⁴ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2003), observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (art. 4, 42 i 44, paràgraf 6), paràgraf 1.

²⁵ Convenció sobre els Drets de l'Infant.

²⁶ Les mesures generals aplicables constitueixen formes amb què els governs poden aplicar plenament la Convenció sobre els Drets dels Infants. A més de les mesures legals, cal destacar les mesures administratives i d'altres tipus següents: coordinació intragovernamental i intersectorial de la implementació dels drets dels infants;

Aplicar l'avaluació i l'anàlisi d'impacte reforça la responsabilitat dels **detentors d'obligacions** —governos de tots els nivells, organismes públics, institucions i professionals— de tenir en compte com les seves propostes, funcions i accions afectaran o han afectat els infants i joves menors de 18 anys en la seva jurisdicció, que són els **titulars dels drets** en virtut de la Convenció.

La declaració de posició de l'ENOC sobre l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants de l'any 2020 demana als estats i a les autoritats nacionals, regionals, europees i internacionals, així com a totes les altres autoritats pertinents, que realitzin CRIA i CRIE com a mesures de control de la implementació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant per tal d'afavorir encara més la incorporació dels drets dels infants en la presa de decisions.²⁷

Secció tercera. Qui més pot aplicar l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant?

Tot i que la responsabilitat de dur a terme l'avaluació d'impacte correspon a l'Estat, tothom pot aplicar un procés de CRIA per identificar quin impacte pot tenir una decisió determinada sobre els drets dels infants.

De fet, el Comitè considera fonamental que es faci un seguiment independent del progrés de la implementació per part de tots els sectors de la societat, incloent-hi, per exemple, les institucions acadèmiques, les ONG, les institucions independents de drets humans i els mateixos infants i joves. La realització d'una CRIA és una de les mesures que tots aquests sectors poden fer servir en la seva funció de control.

Sovint, els comissionats i els defensors dels drets de la infància apliquen procediments similars als processos de CRIA a l'hora d'avaluar propostes de canvis polítics, respondre a un informe pressupostari o proposar esmenes als projectes legislatius. Així mateix, apliquen procediments similars als processos de CRIE per supervisar les accions del govern, l'estat dels serveis i la situació nacional que afecta grups vulnerables d'infants i joves, o per denunciar violacions dels drets dels infants en casos determinats.

Secció quarta. Per què aplicar una avaluació d'impacte sobre els drets dels infants?

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides recomana en diverses de les seves observacions generals que s'empregui un procediment continu de CRIA. Hi ha molt poca informació publicada. Per tant, les recomanacions i les observacions del Comitè resulten essencials per ajudar-nos a entendre què és l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants, quin és el seu objectiu i què cal per assolir-lo.

En l'observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'aplicació, el Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU diu el següent:

estratègies nacionals o plans d'acció nacionals per a infants; processos d'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants; establiment de comissaris de la infància, defensors i altres institucions nacionals de drets humans; identificació, assignació i seguiment de recursos destinats als infants i als serveis per a la infància; formació en drets dels infants i foment de la capacitat per a totes les persones que treballen amb infants i en representació d'aquests; recollida i anàlisi de dades sobre la vida dels infants, i col·laboració i compromís amb tots els sectors de la societat, incloent-hi els mateixos infants.

27 ENOC (2020), Position Statement on Child Rights Impact Assessment. Disponible [aquí](#).

Garantir que l'interès superior del menor és una consideració primordial en totes les accions relacionades amb els infants (art. 3.1) i que es respecten totes les disposicions de la Convenció en la promulgació de disposicions legislatives i en la formulació de polítiques a tots els nivells governamentals, requereix un procés continu d'avaluació de l'impacte sobre els infants (preveure les conseqüències de qualsevol projecte de llei, proposta política o assignació pressupostària que afecti els infants i el gaudi dels seus drets) i d'anàlisi de l'impacte en la infància (analitzar l'impacte real de la implementació).²⁸

L'**interès superior de l'infant** és un dels quatre principis generals de la Convenció sobre els Drets de l'Infant i constitueix la pedra angular per interpretar i implementar tots els drets en la Convenció.²⁹ *Consideració primordial* significa que a l'hora de tenir en compte interessos diferents o concurrents es dona prioritat a allò que millor servirà a l'infant o infants. És difícil determinar si aquest deure es compleix si no s'apliquen processos i procediments d'avaluació d'impacte, seguiment i anàlisi postimplementació específics per a la infància.

En l'observació general núm. 14, sobre l'interès superior de l'infant, el Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides recorda als estats membres que **l'obligació de tenir en compte l'interès superior de l'infant ha d'afectar totes les decisions i mesures que tinguin a veure directament o indirectament amb els infants com a individus, els grups d'infants que comparteixin característiques particulars i la població infantil**. És un requisit que han de complir els òrgans legislatius, els tribunals, els organismes públics, les institucions i els professionals que treballen amb infants o amb decisions que els afecten.

En termes procedimentals, per avaluar l'interès superior de l'infant, el Comitè de les Nacions Unides aconsella que els detentors d'obligacions realitzin una avaluació d'impacte a fi de garantir que qualsevol procés de presa de decisions identifica i té en compte el possible impacte que tal decisió o acció tindrà en l'infant. Aquest procediment ha de respectar el dret de l'infant a ser escoltat com a part de l'avaluació.

L'observació general núm. 14 ens informa de manera més detallada sobre els diferents elements i procediments que cal establir i seguir com a part del procés de CRIA. El Comitè aconsella el següent:

L'avaluació d'impacte s'ha d'incorporar a tots els nivells i al més aviat possible en els procediments governamentals de formulació de polítiques i altres mesures generals a fi de garantir el bon govern en els drets de l'infant. Es poden aplicar diverses metodologies i pràctiques per realitzar l'avaluació d'impacte. Com a mínim, s'han d'utilitzar la Convenció i els seus protocols facultatius com a marc, en particular per garantir que les avaluacions es basen en els

28 Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU (2003), observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (articles 4, 42 i 44, paràgraf 6), paràgraf 45.

29 Els altres principis generals són els següents: article 2 (no-discriminació), article 6 (dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament) i article 12 (dret a donar la seva opinió i que sigui tinguda en compte).

principis generals i tenen especialment en compte els diferents efectes que tindran en els infants la mesura o les mesures que s'avaluïn.

La mateixa avaluació d'impacte es pot basar en les aportacions dels infants, la societat civil i els experts, així com en els organismes públics corresponents, les recerques acadèmiques i les experiències documentades en el propi país o en d'altres. L'avaluació ha de culminar en recomanacions de modificacions, alternatives i millores i s'ha de posar a disposició del públic.³⁰

Aquests elements es consideren criteris procedimentals mínims per establir un procés de CRIA i dur a terme les avaluacions **(vegeu la part 3 per a la llista de control)**.

Secció cinquena. Eines de CRIA

Les eines de CRIA serveixen per donar suport al procés d'avaluació d'impacte. Consisteixen en un conjunt de preguntes, sovint en forma de qüestionari, diagrama de flux o formulari. Es pot proporcionar orientació juntament amb preguntes clau o formularis o bé de manera independent com una guia d'avaluació d'impacte.

Les eines s'han de dissenyar per atendre les necessitats específiques d'un govern, organisme públic o institució i quan són noves han de superar un període inicial d'evidències. Es recomana controlar-ne i revisar-ne l'ús després d'un període estipulat. D'aquesta manera es contribueix a garantir que les eines donen suport als avaluadors en la realització d'avaluacions d'impacte d'alta qualitat i que aquestes compleixen tant les expectatives de l'organització com els requisits procedimentals d'avaluació d'impacte segons la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Les preguntes clau o els formularis proporcionen passos clars i fàcils de seguir per emprendre avaluacions d'impacte. Recorden a l'avaluador que cal esmentar i resumir les evidències que fonamenten els resultats de l'avaluació i que cal consultar i fer participar els infants i altres parts interessades. També poden proporcionar enllaços a la informació que l'avaluador pot necessitar per tenir en compte, per exemple, les observacions finals més recents del Comitè dels Drets dels Infants de les Nacions Unides per a aquesta jurisdicció.

Secció sisena. Fonaments de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

Abans que una jurisdicció desenvolupi un model nacional d'avaluació d'impacte ha d'intentar arribar a un acord sobre les qüestions que puguin determinar la forma i el nivell de consideració del procés que cal seguir; el disseny de les eines que s'utilitzaran, i els mitjans a través dels quals es comunicaran els resultats i les conclusions de l'avaluació d'impacte.

6.1. Acordar i comunicar una declaració d'intencions clara per introduir o aplicar un procés de CRIA

És probable que la majoria de persones a qui es demani de realitzar una avaluació d'impacte no hi estiguin familiaritzades, i tampoc amb el marc internacional dels drets humans. Cal assegurar que es comprenen els motius pels quals s'ha de dur a terme l'avaluació d'impacte a l'hora d'introduir-la.

³⁰ Comitè sobre els Drets de l'Infant de l'ONU (2013), observació general núm. 14, sobre els drets dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (article 3, paràgraf 1), paràgraf V, 2:B(h).

La declaració d'intencions per aplicar l'avaluació d'impacte ha d'estar disponible per escrit i s'ha de publicar àmpliament al si de l'organització. Anunciar-ho públicament posarà en coneixement dels grups d'interès, incloent-hi els infants i els joves, que l'organització s'ha compromès a aplicar un procés de CRIA com a mitjà per reconèixer i complir les lleis, polítiques i pràctiques que respecten els drets dels infants.

Exemples d'objectius relacionats amb un procés de CRIA com a mitjà per:

- Sensibilitzar sobre els drets dels infants i la Convenció sobre els Drets de l'Infant.³¹
- Fomentar l'aprenentatge sobre els drets dels infants i la Convenció sobre els Drets de l'Infant.³²
- Millorar el seguiment i el compliment de la Convenció sobre els Drets de l'Infant dins de la jurisdicció.
- Establir allò que els infants i els joves, així com els que representen els seus interessos, poden esperar dels governs, organismes públics, institucions i professionals.
- Proporcionar un mecanisme mitjançant el qual els governs, els organismes públics i les institucions puguin fer participar els infants i els joves en la legislació, la política i la pràctica i influir-hi.
- Fer que els governs, els organismes públics i les institucions es mostrin més responsables envers els infants i els joves.

6.2. Aclarir i assignar responsabilitats

És important que el compromís amb l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants impliqui tots els nivells d'una organització.

a) Establir un mandat clar, acreditat i durable per a l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

Es pot demanar l'aplicació d'una avalució d'impacte mitjançant un estatut, si s'estableix com a prioritats estratègica, o com a bona pràctica. El Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU encoratja els estats que han introduït l'obligació legal de dur a terme l'avaluació d'impacte de manera sistemàtica,³³ que coincideix amb la recomanació de l'ENOC.³⁴

Sense un mandat clar, ampli i segur, és probable que l'avaluació d'impacte només es dugui a terme segons el criteri dels funcionaris governamentals o dels professionals individuals. Les avaluacions d'impacte discrecionals tenen menys autoritat i la seva influència en decisions i accions futures és limitada.

b) Dirigir des de dalt, amb suport continu i actiu en nivells superiors d'una organització

Per fer palesa la importància que els qui prenen decisions atorguen als processos de CRIA, a la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant i als drets dels infants, la decisió de dur

31 Requisit previst en l'article 42 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

32 Mesura general aplicable segons la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

33 Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU (2003), observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'implementació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (articles 4, 42 i 44, paràgraf 6), paràgraf 47.

34 ENOC (2020), Declaració sobre l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant, recomanació 1a. Disponible [aquí](#).

a terme una CRIA s'ha de prendre als nivells més alts. L'alta direcció ha d'actuar com a defensora de l'avaluació d'impacte i ha de garantir que el personal n'estigui al corrent, estigui motivat a aplicar-la, n'hagi rebut formació i rebí suport a l'hora de dur-la a terme.

c) Acordar qui és el responsable de dur a terme l'avaluació

Cal identificar i acordar la realització d'una avaluació d'impacte com un procés essencial per a funcions concretes, tant si es tracta de polítiques com de pràctiques: un grup de treball intersectorial que comparteix els seus coneixements i habilitats o professionals individuals que treballen en entorns específics. Requereix competències que es poden desenvolupar a mesura que el procés de CRIA es va incorporant i va formant part de la feina de l'organització.

d) Acordar un procés d'aprovació al nivell superior per garantir que s'apliquen les recomanacions de l'avaluació

Les avaluacions d'impacte sobre els drets de l'infant presenten conclusions i recomanacions per incorporar-les a una decisió o acció. L'informe d'avaluació d'impacte ha de proporcionar informació suficient perquè altres persones entenguin com s'ha dut a terme l'avaluació i com s'han pres decisions. Si un directiu o alt càrrec d'una organització o entitat no està d'acord amb les recomanacions fetes en una avaluació d'impacte, ha d'explicar i fer públiques les seves raons a fi de facilitar la realització d'una altra avaluació.

6.3. Determinar la forma i els paràmetres del procés de CRIA

Les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants resulten més eficaces quan s'utilitzen com a mitjà per incorporar les observacions relacionades amb els drets dels infants en tots els processos de presa de decisions rellevants.

e) Fer participar tots els departaments i seccions de l'organització en el procés de CRIA

Per complir amb el requisit de tenir en compte tant l'impacte directe com l'indirecte, les avaluacions d'impacte les han de realitzar tots els departaments i seccions d'una organització el treball dels quals afecti la vida dels infants i els joves, no solament aquells que participen directament en el desenvolupament i l'aplicació de polítiques o serveis per a la infància.³⁵

f) Decidir quins tipus de mesures i decisions han d'estar subjectes a una avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

Les organitzacions han d'aclarir quin tipus de mesures i de decisions són susceptibles de

³⁵ L'efecte directe es refereix a les lleis, normatives, etc., que comporten canvis que afecten directament els infants i els joves, com ara els serveis d'atenció a l'infant, els serveis de salut mental per a adolescents, l'ús de l'internament per a delinqüents juvenils, la protecció d'infants i joves en els serveis d'atenció o les activitats esportives dirigides a joves.

L'efecte indirecte es refereix a les lleis, normatives, etc., que no es dirigeixen directament als infants però que hi tenen un impacte, com ara les prestacions de la seguretat social, classes de preparació per als pares, subministrament i disseny d'habitatges, polítiques sobre la qualitat de l'aire o sistemes de transport públic.

ser sotmeses a una CRIA.

En el cas dels governs, el Comitè de les Nacions Unides recomana que qualsevol proposta de normativa, llei, regulació, pressupost o qualsevol altra decisió administrativa se sotmeti a un procés de CRIA.³⁶

En els casos en què els drets d'un infant es poden veure compromesos, els organismes públics, les institucions i els professionals han de dur a terme una avaluació d'impacte per determinar l'interès superior de l'infant. Així mateix, les institucions i organismes públics han de dur a terme una avaluació d'impacte a fi d'analitzar l'efecte que una normativa, estratègia, programa o intervenció en l'aspecte organitzatiu o de servei pot tenir en els grups d'infants als quals es dirigeixen.

g) Aclarir els criteris per determinar quan s'han de dur a terme les avaluacions en el procés de presa de decisions

El Comitè de les Nacions Unides estableix que cal aplicar l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants al més aviat possible en el desenvolupament d'una llei, normativa o pràctica.³⁷ El moment en què té lloc és un factor crucial per determinar si la CRIA realment s'incorpora a la proposta final, així com la presa de decisions posteriors. L'ideal seria que les avaluacions es duguessin a terme en punts del procés de presa de decisions en què es puguin fer modificacions o canvis en la proposta o mesura.

h) Garantir que es disposa dels recursos adequats per a la realització de les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants

Emprendre una avaluació d'impacte té implicacions pel que fa a recursos, en relació amb el temps que els professionals triguen a investigar i elaborar l'avaluació, els costos potencials d'encarregar recerques addicionals o professionals externs, la convocatòria de grups assessors d'experts o els costos de formular consultes públiques o específiques per «provar» la proposta i les conclusions de l'avaluació. Aquests costos s'han de veure compensats pel benefici que implica detectar problemes i impactes negatius sobre els infants i els joves amb prou antelació per poder mitigar-los, i revisar i modificar la proposta o les propostes originals.

6.4. Millorar els punts forts de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants i elaborar les millors pràctiques

Cal que hi hagi una infraestructura que doni suport a les persones que duen a terme una avaluació d'impacte. Aquestes persones han de desenvolupar les habilitats adequades, han de trobar les evidències necessàries per justificar els resultats de l'avaluació i han d'estar capacitades per implicar de manera significativa els infants i els joves en el procés.

36 Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2013), observació general núm. 14, sobre el dret dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (art. 3, paràgraf 1), paràgraf V, B(h).

Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2013), observació general núm. 14, sobre el dret dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (art. 3, paràgraf 1), paràgraf V, A.

37 Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2013), observació general núm. 14, sobre el dret dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (art. 3, paràgraf 1), (art. 3, paràgraf 1), paràgraf V, B(h).

a) Desenvolupament d'aptituds en drets dels infants i en l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

La formació i el desenvolupament d'aptituds per a tots els qui participen en la implementació de la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant constitueixen una mesura general aplicable.³⁸ Les persones que realitzen una avaluació d'impacte han d'assolir una comprensió adequada dels drets dels infants i dels seus deures com a detentors d'obligacions segons la CDI. Així mateix, han de rebre formació sobre els processos de CRIA i sobre com utilitzar les eines de CRIA.

b) Elaborar una base empírica sobre els drets dels infants

El Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU recomana que les avaluacions d'impacte sobre els drets dels infants «es basin en les aportacions dels infants, la societat civil i els experts, així com dels departaments governamentals pertinents, la recerca acadèmica i les experiències documentades en el mateix país o fora del país».³⁹

La qualitat de l'avaluació depèn que l'avaluador pugui identificar i accedir a suficients dades qualitatives i quantitatives, actualitzades i fiables que cobreixin totes les àrees dels drets dels infants. Així mateix, convé desagregar les dades disponibles per ajudar a detectar les diferències de resultats per a diferents grups d'infants i joves.

El procés de CRIA pot donar suport a arguments per invertir i millorar la base empírica. Mitjançant una avaluació d'impacte, l'avaluador pot determinar on hi ha mancances i proposar una manera de solucionar aquesta deficiència.

c) Col·laborar amb els titulars de drets als quals els afecta la proposta o la mesura. Afavorir la participació d'infants i joves en l'avaluació d'impacte dels drets dels infants

El Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU subratlla que «sovint, són els mateixos infants els únics que estan en condicions d'indicar si els seus drets són plenament reconeguts i es compleixen».⁴⁰

Els infants i els joves han de formar part del procés d'avaluació.⁴¹ La base empírica de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants ha d'incloure opinions i experiències dels infants que es veuran afectats per la proposta o la mesura. Pot ser que aquesta informació estigui disponible en investigacions publicades, informes d'inspecció, dades d'enquestes i jurisprudència, així com en informació procedent dels proveïdors de serveis i les organitzacions que treballen amb infants. Això es pot millorar i complementar amb l'aportació directa d'infants i joves.

³⁸ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2003), observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (art. 4, 42 i 44, paràgraf 6), secció H.

³⁹ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2013), observació general núm. 14, sobre el dret dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (art. 3, paràgraf 1), paràgraf V, B(h).

⁴⁰ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2003), observació general núm. 5, sobre les mesures generals d'aplicació de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (art. 4, 42 i 44, paràgraf 6), paràgraf 50.

⁴¹ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2003), observació general núm. 12, sobre el dret de l'infant a ser escoltat, paràgraf 70.

En les avaluacions d'impacte, el compromís amb infants i joves es realitza invariablement mitjançant consultes. Les organitzacions han de mirar d'establir mecanismes sostenibles que permetin que les veus i opinions dels infants i els joves s'incorporin a les preses de decisions. Com a part del procés de CRIA, les organitzacions han d'adquirir experiència i acumular temps i recursos per dur a terme un compromís directe amb els infants i joves que es veuran afectats per la proposta o la mesura.

Els joves que van participar en el Fòrum ENYA el 2020 han fet recomanacions sobre l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants.⁴² Aquestes recomanacions proporcionen un nombre considerable de directrius que es poden seguir a l'hora d'implicar els infants i els joves en la presa de decisions i en el procés de CRIA.

Les recomanacions clau, són, entre d'altres, les següents:

- S'ha de proporcionar informació adequada als infants, accessible i inclusiva sobre les propostes i el procés de CRIA.
- Cal educar els infants i els joves sobre els drets dels infants i l'avaluació d'impacte.
- Els infants i els joves han d'implicar-se en les avaluacions d'impacte sobre els drets de l'infant.
- Els adults han de tenir una mentalitat oberta i preguntar als infants la seva opinió a l'inici del procés de CRIA. Així mateix, els han de mantenir informats i implicar-los com a part del procés en curs.
- Diversos grups d'infants, incloent-hi els que són vulnerables o marginats, s'han d'implicar en les avaluacions d'impacte.
- Cal consultar els infants als quals afecta l'avaluació d'impacte.
- S'han de proporcionar espais segurs accessibles on els infants puguin participar en avaluacions d'impacte.
- Cal proporcionar comentaris a infants i joves sobre el resultat de les avaluacions d'impacte.

A la part 3 d'aquesta guia es proporciona una llista de comprovació que estableix les tasques que s'han de completar en introduir un procés de CRIA d'àmbit local o fer-hi millores, així com els criteris procedimentals que s'han de seguir a l'hora de dur a terme una avaluació d'impacte.

Secció setena. Garantia de qualitat del procés d'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

Quan s'estableix un procés de CRIA en una jurisdicció, la qualitat de la pràctica d'avaluació d'impacte acostuma a ser variable. Sovint es dona el cas que aquells a qui es demana o es requereix de participar en la realització d'una avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant

⁴² ENYA (2020), "Let's Talk Young, Let's Talk About Children's Rights in decision-making": Informe del Fòrum ENYA 2020, pp. 6-9.

finalment només ho fan una o dues vegades l'any.

Es poden fer diversos passos per millorar la qualitat del procés de CRIA i les avaluacions generades.

Pas 1

El govern, l'organisme públic o la institució que realitza l'avaluació d'impacte **ha d'acordar una sèrie de criteris** que utilitzarà per controlar i avaluar l'eficàcia del procés de CRIA, així com les avaluacions individuals.

Pas 2

Les eines de CRIA, el programa de formació i el suport que es dona a les persones que realitzen una avaluació d'impacte han de ser objecte d'examen i revisió quan escaigui.

Per ajudar a millorar els passos 1 i 2, és important demanar retorn d'informació i aportacions a les persones que han dut a terme una avaluació d'impacte, als directius i alts càrrecs que l'han incorporat a la seva feina, als infants a) als quals afecta la decisió o b) que estan implicats en l'avaluació d'impacte, així com als representants dels interessos dels infants que han vist els resultats del procediment en l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants publicada.

Pas 3

El govern, l'organisme públic o la institució que realitza una avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant es pot beneficiar de tenir **accés a un equip bàsic** que assessora els professionals sobre com utilitzar les eines de CRIA, mantenir una llista centralitzada d'avaluacions d'impacte (en curs i finalitzada) i garantir que les persones i els departaments completen els drets dels infants i la formació en avaluacions d'impacte que hi ha disponible.

Aquest equip bàsic, ja sigui intern o extern a l'organització, també ha de proporcionar informació, assessorament i assistència a les persones que realitzen una avaluació d'impacte a demanda. Pot supervisar el que es produeix i actuar com a dipòsit de totes les avaluacions d'impacte empreses en el seu govern, organisme públic o institució.

Pas 4

El govern, l'organisme públic o la institució poden arribar a **un acord formal amb un grup escollit d'experts en drets de la infància**, al qual es pot demanar que assessori o faci observacions sobre les avaluacions d'impacte individuals a mesura que es redacten. Aquests experts poden procedir de les oficines de l'ombudsman, del món acadèmic i del sector de les ONG infantils. L'ideal és que el grup d'experts inclogui infants i joves. També s'hi podria contactar a l'hora de realitzar una revisió més formal de la qualitat del procés de CRIA.

Part 2. Model de l'ENOC de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants

El Comitè dels Drets de l'Infant de l'ONU encoratja els governs de tots els nivells, organismes públics i institucions a desenvolupar models locals d'avaluacions d'impacte que s'adaptin més bé a les seves necessitats específiques i que funcionin dins del seu marc legal, de desenvolupament de polítiques i de prestació de serveis.

El model de l'ENOC que presentem en aquesta guia s'ha elaborat de manera que sigui flexible i es pugui adaptar al context local i a les necessitats dels membres de l'ENOC. El seu desenvolupament s'ha derivat de les conclusions de les revisions i avaluacions publicades sobre els models de CRIA assajats o que encara s'utilitzen, així com de la informació proporcionada pels membres de l'ENOC sobre les activitats a les seves jurisdiccions.⁴³

En conjunt, aquestes fonts també ofereixen informació sobre els elements de bones pràctiques de les avaluacions d'impacte que poden anticipar i abordar els reptes potencials del procés, millorar la qualitat de les avaluacions i fer-les més efectives.

L'objectiu d'aquest model és ajudar els membres de l'ENOC a controlar els efectes de les decisions, polítiques, lleis o pràctiques en els drets dels infants i els joves, i proporcionar-los evidències que demostrin que cal evitar o mitigar els efectes perjudicials.

El model d'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants de l'ENOC consta de **vuit etapes**. Depenent del context local, podeu adaptar, combinar o afegir-hi etapes. A continuació presentem les vuit etapes del model.

43 Backbier, Maren et al. (2019), *A children's rights approach: recommendations to the Scottish Government on refining Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments in Scotland*, LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School. Chitashvili, I. et al. (2019), *Recommendations and notes on Scottish Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments*, LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School. Corrigan, C. (2006), *The development and implementation of Child Impact Statements in Ireland*, Dublín: Office of the Minister for Children. Desmet, E.; Op de Beeck, H., i Vandenhole, W. (2012), *Evaluatie van de kind- en jongereneffectrapportage (JoKER): onderzoekrapport*, Gant: Children's Rights Knowledge Centre (KeKi). Hoffman, S., i Morse, C. (2016), *Evaluation of the Welsh Government's Child Rights Impact Assessment procedure under the Children's Rights Scheme pursuant to the Rights of Children and Young Persons (Wales) Measure*, 2011. Mason, N., i Hanna, K (2009), *Undertaking Child Impact Assessments in Aetearoa New Zealand Local Authorities: evidence, practice, ideas*, Nova Zelanda: Auckland University of Technology i Unicef New Zealand. New Brunswick Child and Youth Advocate (2016), *Child Rights Impact Assessment: a primer for New Brunswick*, Fredericton, NB: Office of the Child and Youth Advocate of New Brunswick. Payne, L. (2017), *Child Rights Impact Assessment: a review of comparative practice across the UK*, Londres: Unicef UK.

1. Examen de detecció. Descripció de la proposta i impacte en els infants. Si es tracta d'una avaluació d'impacte completa, aneu a l'etapa 2.

2. Estudi conceptual. Objectiu de la proposta i marc dels drets humans

3. Recollida d'evidències. Identificació de dades quantitatives i qualitatives

4. Estudi de la participació dels infants. Anàlisi de com implicar-hi els infants

5. Avaluació de l'impacte. Identificació dels impactes positius, negatius i neutres

6. Conclusions i recomanacions. Si té un impacte negatiu, cal suggerir alternatives

7. Publicació de l'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants. Conclusions a les quals s'ha arribat i recomanacions efectuades

8. Supervisió i revisió. L'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants pot estar subjecte a revisió

En aquesta secció es descriu cada etapa del procés i s'hi inclou un resum de les preguntes clau que s'han de fer durant l'avaluació.

Les preguntes clau que l'avaluació d'impacte de l'ENOC intenta respondre són les següents:

1. Quin és l'objectiu o quins són els objectius de la llei, la normativa o la pràctica? I per als infants i els joves?
2. A quins grups d'infants o a quins infants individuals pot afectar?
3. A quins àmbits de drets afecta?
4. Com serà l'impacte?
5. Si algun impacte avaluat resulta negatiu, què cal canviar per garantir que compleix amb la Convenció sobre els Drets de l'Infant?
6. Si algun impacte avaluat resulta neutral, què cal canviar per progressar positivament en l'aplicació dels drets dels infants?

A la part 3 d'aquesta guia hi trobareu un formulari per a l'avaluació d'impacte de l'ENOC perquè l'adapteu i l'utilitzeu a l'hora d'emprendre una avaluació d'impacte.

Etapa 1. Examen de detecció

L'avaluació d'impacte ha de ser proporcionada: no és pràctic dur a terme una avaluació completa de totes les propostes. Realitzar l'examen de detecció d'una proposta serveix per comprovar d'antuvi i determinar si cal efectuar una avaluació d'impacte completa. Així mateix, proporciona un registre de la base d'aquesta decisió i de la decisió mateixa.

Els exàmens de detecció inicials poden basar-se en la informació ja disponible, així com en els coneixements i l'experiència de les persones que realitzen l'avaluació.

Llista de preguntes clau

- Descripció de la proposta i dels seus objectius
- A quins drets dels infants afecta?
- A quins grups d'infants o infants individuals afectarà?
- Quin impacte té la proposta en els infants?
- D'acord amb els resultats de l'examen, cal efectuar una avaluació d'impacte completa?

Si després d'aquest examen es decideix de dur a terme una avaluació d'impacte completa, cal passar a l'etapa següent.

Etapa 2. Estudi conceptual

Per dur a terme una avaluació adequada és fonamental comprendre bé el que es proposa. En aquesta etapa ampliarem la informació proporcionada a l'examen de detecció inicial sobre la finalitat de la proposta i quins drets dels infants s'hi veuran afectats.

Llista de preguntes clau

- Què es proposa?
- Quins són els objectius de la proposta?
- Quins drets s'hi veuran afectats?
- Quins grups d'interès es veuran afectats per la proposta?
- Quins infants o quins grups d'infants es veuran afectats per la proposta?
- A qui hem de consultar?

L'etapa d'estudi conceptual afavoreix l'elaboració d'un pla de recerca per a l'avaluació d'impacte. Així mateix, us ajuda a identificar quan i com altres departaments, sectors, experts i grups d'interès haurien d'implicar-se en la realització de l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant.

Etapa 3. Recollida d'evidències

En aquesta etapa cal obtenir i identificar evidències que pugueu utilitzar en la realització de l'avaluació. La base empírica es pot obtenir de diverses fonts i ha d'incloure tant dades quantitatives com qualitatives.

La base empírica ha de recollir informació sobre les opinions i experiències d'infants i joves que es veuran afectats per la normativa. Així mateix, ha d'aportar informació d'altres grups d'interès que tinguin una opinió sobre el possible impacte en infants i joves, com ara pares i cuidadors, professionals i altres organismes que representin els interessos dels infants i joves que puguin veure's afectats per la proposta.

Pot ser útil recórrer a coneixements acadèmics o professionals quan la recerca publicada sigui limitada.

Llista de preguntes clau

- De quines evidències quantitatives i qualitatives es disposa?
- Què us diuen les evidències de què disposeu?
- Quines evidències que falten haurien ajudat a efectuar la vostra anàlisi?
- Cal més informació o evidències abans d'emprendre una avaluació informada

És possible treballar a partir de la base empírica existent; però, si no és així, l'avaluació d'impacte hauria d'emprendre la realització de noves recerques per garantir que l'avaluador o els avaluadors puguin fer una avaluació informada del possible impacte sobre els drets dels infants.

Etapa 4. Estudi de la participació dels infants

Els infants tenen dret a expressar la seva opinió sobre tot allò que els afecti i que aquesta sigui tinguda en compte com cal, tal com preveu l'article 12 de la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant. Implicar infants i joves en la realització d'una proposta o mesura resulta fonamental per a una bona presa de decisions.

L'objectiu d'aquesta etapa és analitzar més detalladament fins a quin punt els infants i els joves han participat en l'elaboració o redacció d'una proposta o mesura. Sovint això es considera el principal problema: els funcionaris governamentals explicaran que no han pogut implicar directament els infants en la realització d'una proposta a causa de manca de temps o d'expertesa.

Així, doncs, cal que els comissionats i defensors de l'infant examinin en quina mesura s'ha complert el dret dels infants a ser escoltats i a participar en l'elaboració d'una proposta o mesura.

Llista de preguntes clau

- Quins grups d'infants han participat en l'elaboració de la proposta?
- Hi han participat els infants identificats com els més afectats per la proposta?
- Quan hi van participar?
- Com hi han participat els infants?
- Què ens van dir els infants?

Quan s'hagi trobat informació a l'etapa 3 que aportï opinions i experiències d'infants i joves, aquesta serà objecte d'un examen i anàlisi més aprofundits en la dita etapa.

Etapa 5. Avaluació de l'impacte

Un cop s'ha definit la proposta i s'han aplegat i analitzat les evidències pertinents, se'n pot avaluar l'impacte en els infants. En les etapes anteriors s'ha treballat per a això.

L'avaluació d'impacte sobre els drets dels infants ha d'indicar si l'impacte o els impactes avaluats són positius i, per tant, ajudaran a avançar en els drets dels infants; neutrals, sense cap expectativa de canvis significatius en cap sentit; o negatius, de manera que caldrà modificar la política o mitigar-ne els efectes previstos. L'avaluador ha d'explicar les raons per les quals avalua l'impacte com a positiu, neutral o negatiu.

L'avaluació d'impacte pot identificar si l'impacte probable o real d'una proposta tindrà

resultats a curt, mitjà o llarg termini.

Els impactes poden variar segons els grups d'infants i joves. En aquest cas, l'avaluació d'impacte ha d'identificar aquests impactes diferencials i indicar com cal tractar els interessos oposats d'aquests diferents grups.

Si l'impacte s'avalua com a negatiu, l'avaluació d'impacte ha d'enumerar alternatives a la proposta original per garantir el compliment i la plena aplicació de la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant i altres instruments de drets humans. Es poden definir les implicacions pel que fa a recursos (financera, reguladora, laboral, d'infraestructura) de cada alternativa per ajudar a la presa de decisions.

Llista de preguntes clau

- Quin impacte positiu, neutral o negatiu tindrà o pot tenir la proposta sobre els drets dels infants?
- Hi haurà diferents impactes en diferents grups d'infants i joves?
- Aquesta proposta és la millor manera d'assolir els seus objectius, tenint en compte els drets dels infants?
- Hi ha interessos oposats entre grups d'infants o entre infants i altres grups?
- Hi ha alternatives a la proposta per garantir el compliment dels drets dels infants?
- Calen mesures compensatòries per mitigar els impactes negatius de la proposta sobre els drets dels infants?

Si l'impacte s'avalua com a neutral, és adequat donar opcions o proposar modificacions a la proposta original que puguin fer avançar positivament la implementació de la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant.

Etapa 6. Conclusions i recomanacions

Tenint en compte els resultats de l'avaluació, cal arribar a conclusions i, si escau, fer recomanacions. Les recomanacions s'han de basar en les alternatives i les mesures compensatòries indicades en la cinquena etapa.

Llista de preguntes clau

- A quines conclusions s'ha arribat?
- Calen més evidències?
- És necessari avaluar la proposta després de la implementació?
- Quines recomanacions s'han de fer?
- A qui cal dirigir les recomanacions?

Algunes de les recomanacions poden ser, per exemple, que la proposta no tiri endavant, que es modifiqui la proposta abans de seguir endavant, que s'adoptin mesures compensatòries per mitigar l'impacte negatiu sobre els infants o que es necessitin més evidències.

Cal estudiar a qui dirigir les recomanacions.

Etapa 7. Publicació de l'avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant

Un cop finalitzada l'avaluació, cal fer-la pública, tal com recomana el Comitè de les Nacions Unides.⁴⁴

La publicació de l'avaluació d'impacte completa (anàlisi, recomanacions i conclusions) per part dels membres de l'ENOC és una manera de mostrar les conclusions a què s'ha arribat i donar suport a les recomanacions formulades.

Cal tenir en compte la importància d'elaborar i publicar una versió de l'avaluació adaptada als infants. L'ideal és que sigui coproduïda amb infants i joves.

⁴⁴ Comitè de l'ONU sobre els Drets de l'Infant (2013), observació general núm. 14, sobre el dret dels infants que el seu interès superior sigui una consideració primordial (art. 3, paràgraf 1), paràgraf V, 2:B(h).

Llista de preguntes clau

- S'hauria de publicar l'avaluació?
- S'hauria de publicar l'avaluació completa o un resum?
- Heu preparat una versió de l'avaluació adaptada als infants?
- Heu informat les parts interessades a les quals heu consultat perquè incorporin l'avaluació?
- Com donareu a conèixer l'avaluació?
- Si l'avaluació es refereix al cas d'un sol infant, no s'ha de publicar.

Si l'avaluació d'impacte es refereix a un cas en què està implicat un infant, només s'ha de posar a disposició de les persones directament implicades en el cas. Tanmateix, amb el consentiment de les parts afectades, els aprenentatges derivats d'aquest cas es poden difondre més àmpliament mitjançant un estudi de cas anònim amb finalitats de suport.

Quan els directius i alts càrrecs han realitzat una avaluació d'impacte, publicar l'avaluació completa afavoreix la transparència i obre el procés de presa de decisions a un control extern. Permet exposar amb claredat el raonament durant l'elaboració de la proposta i fins a quin punt respecta els drets dels infants.

No es tracta solament de publicar l'avaluació d'impacte completa, sinó que també convé que els responsables de la presa de decisions (en anunciar la proposta o mesura final) proporcionin un informe de la decisió que s'ha pres en què expliquin per què no s'han acceptat o implementat les recomanacions formulades en l'avaluació d'impacte i indiquin com s'han tingut en compte els drets dels infants i s'hi ha donat la deguda importància.

Etapa 8. Supervisió i control

L'avaluació d'impacte ha de ser un procés continu subjecte a revisió i actualització a mesura que es desenvolupa la llei, la normativa o la pràctica. Així mateix, ha d'indicar quins són els mecanismes de seguiment i revisió després de la implementació de la mesura.

Cal identificar fins a quin punt el directiu o alt càrrec ha tingut en compte o ha adaptat les recomanacions formulades a l'avaluació d'impacte. Tot i que els directius i alts càrrecs en poden publicar una versió completa o resumida, sovint és difícil saber fins a quin punt això ha influït en la decisió final.

Llista de preguntes clau

- S'han implementat les recomanacions?
- Cal supervisar com progressa la proposta? (Per exemple, la legislació proposada.)
- Cal supervisar i avaluar la proposta després de ser implementada?
- Quins mecanismes s'utilitzaran per supervisar i avaluar la proposta després que s'hagi implementat?

Si no s'han aplicat les recomanacions que heu formulat, podeu decidir que és necessari que el comissionat o ombudsman adopti noves mesures. L'adopció de noves mesures depèn dels poders del comissionat o ombudsman.

Part 3. Recursos per a CRIA

Aquesta part de la guia proporciona un conjunt de recursos perquè els membres de l'ENOC els utilitzin o adaptin per tal de dur a terme una avaluació de l'impacte sobre els drets de l'infant (CRIA) en la seva pròpia jurisdicció.

Secció 1. Llista de control de CRIA

Secció 2. Plantilla d'ENOC CRIA

Secció 3. Informació sobre CRIA adaptada als infants

Secció 4. Plantilla de CRIA adaptada als infants

Secció 1. Llista de control de CRIA

A les dues llistes següents s'exposen les tasques que caldria portar a terme en introduir o millorar un procés local de CRIA, així com els criteris d'actuació que caldria seguir en realitzar l'avaluació.

Bases per a la introducció de la CRIA

El govern, organisme o institució pública:

- Està d'acord i difon de manera general una declaració d'objectius per dur a terme la CRIA.
- Demostra un suport continu i actiu a la CRIA en nivells superiors.
- Treballa d'acord amb un mandat acordat per portar a terme la CRIA.
- Defineix els instruments, les decisions i les accions que han de ser objecte d'una CRIA.
- Assigna la responsabilitat de dur a terme la CRIA, i de supervisar i aprovar el procés, en les especificacions de les tasques.
- Assigna recursos suficients per donar suport al procés de CRIA.
- Proporciona formació obligatòria sobre els drets dels infants i la Convenció sobre els Drets de l'Infant en tots els nivells del personal en tota l'organització.
- Estableix un mecanisme de supervisió i revisió per a la CRIA.
- Es desenvolupen i es fan servir eines i/o metodologies acordades per a la CRIA, amb la finalitat de proporcionar un marc estructurat per al procés, amb el suport de la formació i la creació de capacitat en l'ús de les eines.

Críteris d'actuació per a la CRIA

- El procés de CRIA segueix una sèrie de passos reproduïbles per assegurar que s'apliqui de manera coherent.
- La CRIA es duu a terme tan aviat com sigui possible en el desenvolupament de la llei, la política o la pràctica.
- La CRIA utilitza la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant i els seus protocols facultatius com a marc per a l'avaluació i l'anàlisi.
- La CRIA fa referència a altres tractats de drets humans quan escau.
- La CRIA considera tant els impactes directes com els indirectes en els infants i joves.
- La CRIA identifica un impacte diferenciat en els infants quan es compara amb els adults, o amb diferents grups d'infants.
- La CRIA es basa en evidències i està totalment referenciada, i qualsevol llacuna és identificada i s'acorda una estratègia per resoldre-la.
- La CRIA registra els resultats de qualsevol consulta directa amb els infants i joves i els informa.
- La CRIA dona lloc a recomanacions d'esmenes, alternatives i millores no només per assegurar el compliment de la CDI, sinó també per valorar com la política o mesura pot fer avançar la presa de consciència dels drets de l'infant.
- Les conclusions de la CRIA es posen a disposició del públic, incloses les versions adaptades als infants.

Secció 2. Plantilla de CRIA per a l'ENOC

Es proporciona aquesta plantilla per ajudar els membres de l'ENOC a començar a realitzar una CRIA. Si us plau, recordeu que es pot modificar per adaptar-la al vostre context local. A mesura que treballeu en cada etapa de la plantilla serà útil consultar la informació que trobareu a la part 2 d'aquesta guia.

Avaluació de l'impacte realitzada per: [afegiu-hi text]

Data: [afegiu-hi text]

Data per ser revisada: [afegiu-hi text]

Revisat per:[afegiu-hi text]

ETAPA 1: EXAMEN DE DETECCIÓ

Pregunta 1: Nom de la mesura / proposta i breu descripció del seu objectiu general
[afegiu-hi text]
Pregunta 2: En quins drets dels infants repercuteix?
[afegiu-hi text]
Pregunta 3: Quins infants i joves s'hi veuran afectats?
[afegiu-hi text]
Pregunta 4: Quin és l'impacte probable de la proposta / mesura en els infants?
[afegiu-hi text]
Pregunta 5: És necessària una avaluació completa de l'impacte sobre els drets dels infants? Expliqueu-ne les raons.

[afegiu-hi text]

ETAPA 2: ESTUDI CONCEPTUAL (Marc d'antecedents i drets)

Pregunta 6: Nom de la mesura / proposta que es valora i descripció de l'objectiu general

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi text o elimineu files segons sigui necessari]

Pregunta 7: Quins instruments i articles de drets humans són adients per a la mesura / proposta?

Instrument de drets humans	Article	Anàlisi addicional sobre l'efecte esperat / real
[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]		

ETAPA 3: EVIDÈNCIES

Pregunta 8a: Quines evidències quantitatives heu utilitzat per fonamentar la vostra avaluació? Què us indiquen?

Evidències recollides	Font de les evidències	Explicació de la importància	Quines són les llacunes en les dades, si és que n'hi ha?
[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]

[afegiu-hi o elimineu-ne files segons sigui necessari]

Pregunta 8b: Quina informació o evidències clau que falten haurien estat útils per a l'anàlisi?

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]

Pregunta 9a: Quines evidències qualitatives heu utilitzat per fonamentar l'avaluació? Què us indiquen?

Evidències recollides

Fonts de les evidències

Explicació de la importància

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]

Pregunta 9b: Quina informació o evidències clau que falten haurien estat beneficioses per a l'avaluació?

[afegiu-hi text]

[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]

ETAPA 4: ESTUDI DE LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS

Pregunta 10: S'han tingut en compte les evidències obtingudes en les consultes de tercers amb infants i joves en l'elaboració de la proposta o mesura?

Grups consultats	Font d'informació	Feu una breu descripció del procés	Quines han estat les conclusions?
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]			
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]			

Pregunta 11: Quins grups d'infants i joves han participat directament en l'elaboració de la proposta o mesura?

Grups implicats [✓ si els afecta la proposta]	✓	Com hi estan implicats?	Quins han estat els resultats?
[afegiu-hi text]			
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]			

ETAPA 5: AVALUACIÓ DE L'IMPACTE

Pregunta 12: Quin impacte tindrà (o té) la proposta o mesura en els drets dels infants i els joves?

Tipus d'impacte <i>[Destaqueu-ho, si us plau]</i>	Justificació de l'argument	Resultats probables o reals a curt/mitjà/llarg termini

Positiu / Negatiu / Neutre	[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]		

Pregunta 13: Hi haurà (o hi ha) diferents impactes en diferents grups d'infants i joves?		
Grup d'infants afectats	Anàlisi inicial de l'impacte positiu sobre els drets	Anàlisi inicial de l'impacte negatiu sobre els drets
[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]
[afegiu-hi o elimineu-ne files segons sigui necessari]		

Pregunta 14: Si s'identifica un impacte negatiu en alguna esfera de drets o en algun grup d'infants i joves, ¿quines opcions hi ha per modificar la proposta o la mesura per mitigar l'impacte?	
Impacte negatiu	Quines opcions hi ha per modificar la mesura o mitigar-ne l'impacte?
[afegiu-hi text]	[afegiu-hi text]
[afegiu-hi files o elimineu-ne segons sigui necessari]	

ETAPA 6: CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Pregunta 15: En resum, ¿quines són les vostres principals conclusions sobre l'impacte de la mesura o proposta en els drets dels infants i els joves?

[afegiu-hi text]

ETAPA 7: PUBLICACIÓ DE LA CRIA

Pregunta 16: S'hauria de publicar l'avaluació completa o bé un resum? Se'n prepararà una versió adaptada als infants?

[afegiu-hi text]

ETAPA 8: SUPERVISIÓ I REVISIÓ

Pregunta 17: S'han posat en pràctica les recomanacions fetes en l'Etapa 6?

[afegiu-hi text]

Pregunta 18: En els casos en què no s'hagin aplicat les recomanacions, és necessari adoptar altres mesures?

[afegiu-hi text]

Secció 3. Informació sobre CRIA adaptada als infants

Es recomana treballar amb infants i joves per ajudar a modificar i adaptar la informació d'aquesta secció al context local.

P: Què és una avaluació dels impactes en els drets de l'infant?

A: Els infants i els joves tenen necessitats i drets diferents dels dels adults.

Els adults en el poder sovint prenen decisions que afecten les persones, com ara lleis i polítiques. Quan ho fan, no sempre pensen en l'impacte que aquestes decisions tindran en els infants i joves.

Es pot utilitzar una **avaluació de l'impacte sobre els drets de l'infant** o **CRIA** per esbrinar si una nova llei o política pot alterar la vida dels infants. Examina les formes en què la nova llei o política pot tenir un impacte positiu (bo) o negatiu (dolent) sobre els drets dels infants i els joves.

La CRIA, per tant, pot ajudar els adults en el poder a fer canvis en la llei o la política perquè no provoqui cap impacte negatiu en els drets dels infants i els joves.

P: Per què és important l'avaluació dels efectes sobre els drets de l'infant?

R: Els infants i joves tenen dret a expressar la seva opinió en totes les decisions que els afecten i que sigui tinguda en compte, d'acord amb el que disposa l'article 12 de la CDI.

Però els infants i joves sovint són exclosos de la presa de decisions i han de dependre del fet que els adults parlin en nom seu. Una CRIA és una manera eficaç d'incloure els punts de vista dels infants i els joves en una decisió, ja que les seves opinions i idees poden ajudar a prendre millors decisions.

P: Quines són les diferents etapes d'una avaluació dels efectes sobre els drets de l'infant?

R: Per facilitar la realització d'una avaluació d'impacte sobre els drets de l'infant, cal seguir diverses etapes. Cada etapa té una llista de preguntes.

La primera etapa s'anomena **Examen de detecció**. És quan s'ha de decidir si la nova llei o política afectarà els drets dels infants, i quin en podria ser l'impacte. Si la resposta és "sí, afectarà els drets dels infants", aleshores es passa a la següent etapa.

La segona etapa és l'**Estudi conceptual**. És quan es pensa en els drets dels infants que probablement s'hi veuran afectats.

La tercera etapa és la de **Recollida d'evidències**. Això ajuda a saber i a entendre com es podrien veure afectats els drets dels infants. Pot ser que calgui recollir diferents tipus d'evidències, com ara el nombre d'infants o joves afectats, els punts de vista i les opinions dels infants i joves pel que fa a la nova llei o política.

La quarta etapa és l'**Avaluació de l'impacte**. Una vegada que es tenen totes les evidències, cal estudiar-les i decidir quin impacte es creu que tindran en els drets dels infants i joves. Cal decidir si hi haurà diferents impactes en diferents grups d'infants i joves. Si es creu que hi haurà un impacte negatiu, es poden suggerir diversos

maneres d'evitar que això s'esdevingui.

La cinquena etapa és quan s'escriuen les **conclusions**, i el que es creu que serà l'impacte final de la llei o la política en els drets dels infants i joves. Si es creu que tindrà un impacte negatiu, per evitar que això s'esdevingui, és una ajuda enumerar les principals coses que cal canviar.

P: Com participen els infants i els joves en l'avaluació dels efectes sobre els drets de l'infant?

R: Es pot fer que els infants i joves participin en una avaluació d'impacte dels drets de l'infant principalment de dues maneres. Una seria esbrinant quins són els seus punts de vista i opinions de consultes i enquestes prèvies, i això està bé però pot implicar que no es coneguin els seus punts de vista i opinions sobre la llei o la política real que s'està examinant. Així doncs, és molt millor l'altra manera: que els infants i joves pugin participar directament en una CRIA, la qual cosa significa que se'ls preguntarà què pensen sobre la nova llei o política i quines idees tenen per millorar-la.

Secció 4. Plantilla de CRIA adaptada als infants

Etapa 1: Examen de detecció

Es tracta d'una llei, política o decisió que afectarà els drets dels infants?

Etapa 2: Estudi conceptual

Quins articles de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant són rellevants i quin és l'efecte o impacte esperat?

Etapa 3: Recopilació d'evidències

Quines evidències i informació has examinat i què t'ha indicat tot plegat?

Se t'acut cap prova o informació que no hagi pogut trobar, però que cregueis que pot ser important?

Etapa 4: Avaluació de l'impacte

Quin impacte té la llei, la política o la decisió en els drets de l'infant?

Hi ha grups d'infants i joves que s'hi veuran afectats de diferents maneres? Quin hi impacte tindrà?

Si creus que hi haurà un impacte negatiu, se t'acut cap manera d'evitar que això passi?

Etapa 5: Què passarà?

Quin creus que serà l'impacte general sobre els drets dels infants? Fes una llista de les coses que creus que han de canviar per aturar qualsevol impacte negatiu o per prendre una decisió millor.

maneres d'evitar que això s'esdevingui.

La cinquena etapa és quan s'escriuen les **conclusions**, i el que es creu que serà l'impacte final de la llei o la política en els drets dels infants i joves. Si es creu que tindrà un impacte negatiu, per evitar que això s'esdevingui, és una ajuda enumerar les principals coses que cal canviar.

P: Com participen els infants i els joves en l'avaluació dels efectes sobre els drets de l'infant?

R: Es pot fer que els infants i joves participin en una avaluació d'impacte dels drets de l'infant principalment de dues maneres. Una seria esbrinant quins són els seus punts de vista i opinions de consultes i enquestes prèvies, i això està bé però pot implicar que no es coneguin els seus punts de vista i opinions sobre la llei o la política real que s'està examinant. Així, doncs, és molt millor l'altra manera: que els infants i joves pugin participar directament en una CRIA, la qual cosa significa que se'ls preguntarà què pensen sobre la nova llei o política i quines idees tenen quant a com millorar-la.

Section 4. Plantilla de CRIA adaptada als infants

Etapa 1: Examen de detecció

Es tracta d'una llei, política o decisió que afectarà els drets dels infants?

Etapa 2: Estudi conceptual

Quins articles de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant són rellevants i quin és l'efecte o impacte esperat?

Etapa 3: Recopilació de proves

Quines proves i informació has examinat i què t'ha indicat tot plegat?

Se t'acut cap prova o informació que no hagi pogut trobar, però que cregueis que pot ser important?

Etapa 4: Avaluació de l'impacte

Quin impacte té la llei, la política o la decisió en els drets de l'infant?

Hi ha grups d'infants i joves que es veuran afectats de diferents maneres? Quin impacte tindrà en ells?

Si creus que hi haurà un impacte negatiu, se t'acut cap manera d'evitar que això passi?

Etapa 5: Què passarà?

Quin creus que serà l'impacte general sobre els drets dels infants? Fes una llista de les coses que creus que han de canviar per aturar qualsevol impacte negatiu o per prendre una decisió millor.

Haur eta nerabeen gaineko eraginaren ebaluazioak egiteko gida

Aurkibidea

1. zatia. Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren esparru orokorra	86
1. atala. Zer da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa (CRIA)?	86
2. atala. Nor da CRIA prozesua aplikatzearen arduraduna?	87
3. atala. Nork gehiago erabil dezake CRIA prozesua?	88
4. atala. Zergatik aplikatu CRIA prozesua?	88
5. atala. CRIA tresnak	90
6. atala. CRIA ebaluazioaren oinarriak	90
.....	95
7. atala. CRIA prozesuaren kalitate-bermea	95
2. zatia. ENOC eredua, haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eragina ebaluatzeko.	97
1. etapa: detekzio-azterketa	99
2. etapa: kontzeptuen azterketa	99
3. etapa: probak biltzea	100
4. etapa: haurren eta nerabeen parte-hartzea aztertzea	101
5. etapa: eraginaren ebaluazioa	101
6. etapa: ondorioak eta gomendioak	102
7. etapa: eraginaren ebaluazioa argitaratzea	103
8. etapa: ikuskapena eta kontrola	104
3. zatia. CRIA baliabideak	105
1. atala. CRIA egiaztapen-zerrenda	105
2. atala. ENOCen CRIA formularioa	107
3. atala. Hurrei egokitutako CRIari buruzko informazioa	113
4. atala. Hurrei egokitutako CRIA txantiloia	115

Sarrera

Gidaliburu honek haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren oinarrizko kontzeptua eta praktika azaltzen ditu (CRIA, ingelesezko siglengatik: Child Rights Impact Assessment), eta urratsez urrats prozesu jarraitu gisa aplikatzeko modua zehazten du. Prozesu hori erabiltzea baliagarria izan daiteke Haurren Defendatzaileen Europako Sareko kideentzat (ENOC, ingelesezko siglengatik), bai eta beste eragile batzuentzat ere. Eragile horiei aukera emango die beren jarduera-eremuan eraginaren ebaluazioa ulertu, sartu, garatu eta aplikatzeko.

CRIA prozesuari esker, sistematikoki ebalua daiteke proposamen edo neurri batek haurren eta nerabeen eskubide, behar eta interesetan izan dezakeen eragina. Prozesuaren helburua da egiaztatzea arau, politika publiko edo praktika jakin batek betetzen dituen Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmena (HEH) eta haren hautazko protokoloak, bai eta ea neurri horiek bat datozen ere Estatu orok haurren eskubideak errespetatzeko, babesteko eta asetzeko duen nazioarteko betebeharrarekin.

CRIA eredu bakarra ez dagoelako ideiatik abiatuta, gida honek ENOCek proposatutako eredia deskribatzen du, tokiko testuinguruaren eta kideen beharren arabera egokitu daitekeena.

Gidak hiru zati ditu: lehen zatiak haurren eskubideen edo CRIAREN gaineko eraginaren ebaluazioaren kontzeptua azaltzen du, eta nork duen ebaluazioa egiteko ardura; bigarren zatiak ENOCek proposatutako eredia du ardatz, kideek ebaluazio mota hori egitean jarraitu beharko lituzketen funtsezko etapak zehaztuz; eta hirugarren zatiak ENOCeko kideek CRIA prozesua beren jarduera-esparruetan aplikatzeko erabil edo molda ditzaketan hainbat baliabide eskaintzen ditu.

Gida hau Lisa Paynek egin du, ENOCek CRIARI buruz duen adituak, ENOCek CRIAREN gainean duen 2020ko lantaldearen laguntzaz.

1. zatia. Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren esparru orokorra.

1. atala. Zer da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa (CRIA)?

Eragina ebaluatzeko eta aztertzeko hainbat sistema daude. Eraginaren ebaluazioa prozesu egituratu bat da, ebidentzietan oinarritua eta proposamen edo neurri jakin batek pertsonalalde jakin bati nola eragingo dion aztertzerantz bideratua⁴⁹. Bestalde, eraginaren azterketa ere era berean egituratutako eta ebidentzietan oinarritutako prozesu bat da, esku-hartze batek eragindako ondorioak identifikatzera eta baloratzera bideratua, lege bat, politika publiko bat, programa bat edo praktika bat izan⁵⁰.

Haurren eskubideetan zentratutako inpaktua ebaluatzeko prozedurei esker, sistematikoki kontrola daiteke edozein proposamen edo neurri haurren eskubide, behar eta interesei eragin diezaiekeen inpaktua. **Inpaktu-ebaluaziotik** (CRIA, Child Rights Impact *Assessment*) benetako **inpaktuaren berrikuspen eta azterketara** (CRIE, Child Rights Impact *Evaluation*) jarraitutasuntzat hartutako prozesua da.

Haur eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioak (CRIA) aztertzen du arauak, politikek, aurrekontu-erabakiek, programek eta zerbitzuek eskubide horietan izan dezaketen eragina, planteatzen ari diren moduan, eta, beharrezkoa izanez gero, balizko eragin negatiboak saihesteko edo arintzeko mekanismoak iradokitzen ditu. Eraginaren ebaluazioa dagokion proposamena edo neurria **aplikatu aurretik** egiten da.

Haur eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren azterketak (CRIE) arau-aldaketek, aurrekontu-erabakiek, politikek, programek edo zerbitzuek haurren eskubideetan izan dituzten ondorioak –aurreikusitakoak zein aurreikusi gabeak– aztertzen ditu. Prozesu horretatik hobekuntza-proposamenak ere atera daitezke, neurri horiek eskubide horiek errespetatzen dituztela eta Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmena betetzen dutela bermatzeko. Proposamena edo neurria **aplikatu ondoren** egiten da eraginaren balorazioa.

Bi prozesu horiek (CRIA eta CRIE) gobernuen, erakundeen eta beste eragile batzuen erabakiek eta ekintzek ardatz dute zuzenbidearen, politika publikoaren eta administrazio-jardunaren eremuetan haurren eskubideei nola eragin diezaieketen aztertzea. Eragina neurtzen da Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenak, haren hautazko protokoloek eta giza eskubideei buruzko nazioarteko beste itun batzuek ezartzen dituzten estandarren arabera.

Nazioartean, erakunde batzuk CRIA ebaluazio-prozesuak aplikatzen ari dira. Hala ere, haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eragina ebaluatzeko prozesu jarraituaren barruan, analisi ume-haziak sistematikoki aplikatzen ari diren zantzu gutxi daude.

⁴⁹ Fortuny, L., [Impact Assessment](#). IAIA, *International Association for Impact Assessment*.

⁵⁰ Peersman, G (2015) [Impact Evaluation](#) Better Evaluation

Gida honen helburu nagusia haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa da. Garrantzitsutzat jo den kasuetan, eraginaren analisiari buruzko erreferentziak jaso dira.

"CRIA" eta "CRIE" terminoak erabili ohi dira ebaluazio- eta analisi-prozesuak kalifikatzeko ez ezik, prozesua gauzatzea ahalbidetzen duten tresnak eta bi prozesuen emaitzak aurkezteko eta zabaltzeko prestatutako dokumentazioa ere kalifikatzeko.

Ebaluazioa **CRIA tresna batzuetan** oinarritzen da –funtsezko gaiak, formularioak, fluxu-diagramak eta/edo gidak–, eta horiek honako funtzio hauek betetzen dituzte:

- 1) Prozesuaren bidez ebaluazioaz edo analiziaz arduratzen den pertsona gidatzea;
- 2) Prozesuaren arduradunari edo arduradunei eskatzea kontuan har ditzatela eraginpean egon daitezkeen eskubide guztiak;
- 3) Arduradunei interpretazio-gidalerro egiaztatuak eskaintzea, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenari eta giza eskubideei buruzko nazioarteko beste itun batzuei dagokienez.

CRIA eta CRIE terminoak prozesuan zehar bildu eta kontrastatu diren ebidentziak azaltzen dituzten txostenak kalifikatzeko ere erabiltzen dira. Txosten horietan jaso beharko lirateke haurren eta gazteen iritziak eta esperientziak, bai eta ateratako ondorioak eta hobetzeko aukera edo gomendio guztiak ere, ebaluatuko edo aztertuko den proposamena edo neurria Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenarekin eta giza eskubideei buruzko nazioarteko beste itun batzuekin bat datorrela ziurtatzeko, eta, ahal izanez gero, neurriak haurren eskubideak erabat betetzen laguntzen duela ziurtatzeko.

2. atala. Nor da CRIA prozesua aplikatzearen arduraduna?

CRIA prozesua aplikatzearen arduradun nagusiak estatuak dira. Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmena berrestean, gobernuek Hitzarmenak ezartzen dituen eskubide eta betebeharrak ezartzeko konpromisoa hartzen dute. Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak honela definitzen du *"inplematzeko zeregina"*: *"Haurren giza eskubideak errealitate bihurtzea"*⁵¹.

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren 4. artikulua eskatzen du estatu alderdiek har ditzatela *"lege-, administrazio- eta bestelako neurri guztiak, konbentzio honetan aitortutako eskubideak eragingarri izan daitezen"*⁵².

Haurren Eskubideen Batzordeak Hitzarmena ezartzen lagun dezaketen administrazio-neurri (ekintza) gisa hartzen ditu CRIA eta CRIE prozesuak.

Neurri horiek haurren interes eta beharrei lehentasuna ematen zaiela bermatzeko estatu alderdiek abian jar ditzaketen ekintza-sorta zabalaren parte dira, haurren eskubideetan arreta jartzeko eta, horrela, Hitzarmena benetan ezartzen laguntzeko⁵³.

⁵¹ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2003) [5. Ohar Orokorra](#), Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena aplikatzeko neurri orokorreari buruzkoa (4, 42 eta 44. art., 6. parag.) 1. parag.

⁵² [Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena](#)

CRIA eta CRIE prozesuak aplikatzeak indartu egiten du prozesu horiek **egitera behartuta dagoenaren erantzukizuna** –maila, erakunde eta erakunde publiko eta profesional guztietako gobernuena–; izan ere, kontuan hartu beharko da haien proposamenek, eginkizunek eta beren eskumen-eremuan hasitako ekintzek nola eragingo dieten 18 urtera arteko haurrei, horiek baitira Hitzarmenaren **aitortutako eskubideen titularrak**.

ENOCen Posizionamendu Adierazpenak, 2020an, dei egiten die estatuei, estatueta, eskualdeetako, Europako eta nazioarteko agintariei eta beste agintari garrantzitsu guztiei CRIA prozesuak aplikatu ditzaten eta Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren inplementazioa kontrolatzeko neurri gisa haz ditzaten, eta haurren eta nerabeen eskubideak erabakiak hartzeko prozesuetan sar daitezzen sustatzeko⁵⁴.

3. atala. Nork gehiago erabil dezake CRIA prozesua?

Inpaktuaren ebaluazioa egiteko ardura Estatuari dagokion arren, edozeinek erabil dezake CRIA prozesu bat, baldin eta erabaki batek haurren eskubideetan izan dezakeen eragina ebaluatu nahi badu.

Izan ere, Batzordearen ustez, funtsezkoa da Hitzarmenaren ezarpen-prozesuaren jarraipen independentea egitea, gizarteko sektore guztiek esku har dezaten; besteak beste, erakunde akademikoek, GKEek eta giza eskubideen erakunde independenteek, bai eta haurrek eta gazteek ere. CRIA ebaluazioa sektore horiek jarraipena egiteko erabil dezaketan neurrietako bat da.

Ohikoa da haur eta nerabeen eskubideen defendatzaileek eta komisionatuek CRIA ebaluazioaren antzeko prozesuak erabiltzea politikak aldatzeko proposamenak aztertzeko, aurrekontu-neurriak baloratzeko edo arau-proposamenei buruzko zuzenketak iradokitzeko. Halaber, CRIE azterketaren antzeko prozesuak erabiltzen dituzte, gobernuen ekintzak ikuskatzeko, zerbitzu publikoen egoera baloratzeko, bereziki kalteberak diren haur eta nerabeen egoera aztertzeko edo kasu jakin batzuetan haien eskubideen urraketa salatzen.

4. atala. Zergatik aplikatu CRIA prozesua?

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak, bere ohar orokorretan, CRIA ebaluazio prozesu jarraitua abiaraztea gomendatzen du. CRIARI buruz argitaratutako informazioa oso txikia denez, Batzordearen gomendio eta ohar orokorrak funtsezkoak dira CRIA prozesua zertan datzan, haren helburua zein den eta hura lortzeko zer behar den ulertzeko.

⁵³ Ezartzeko neurri orokorrak bitarteko dira gobernuen Hitzarmenaren edukia gauzatzeko. Legegintza-neurriez gain, administrazio-ekintzek eta beste mota batzuetakoek honako hauek hartzen dituzte barnean: gobernuen arteko eta sektoreen arteko koordinazioa haurren eskubideak ezartzeko; haurrentzako ekintza-estrategia edo -plan nazionalak; haurren eskubideen gaineko eragina ebaluatzeko prozesuak (CRIA prozesuak); haurrak eta nerabeak, defentsa-erakundeak eta giza eskubideen defentsarako beste erakunde nazional batzuk defendatzeko komisionatuak eratzea; haurrei eta haietzako zerbitzuei zuzendutako baliabideak identifikatzea, banatzea eta kontrolatzea; haurrekin eta haienzat lan egiten duten pertsonentzat haurren eskubideei buruzko prestakuntza eta gaikuntza ematea; haurren eta nerabeen bizitzari buruzko datuak biltzea eta aztertzea, eta gizarteko sektore guztien lankidetzat eta inplikazioa, haurrak barne.

⁵⁴ ENOCen Posizionamenduari buruzko [Adierazpena](#) (2020), haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioari buruzkoa.

Hala, 5. Ohar Orokorrean, Hitzarmena aplikatzeko neurri orokorrei buruzkoan, Batzordeak honako hau adierazten du:

Haurraren interes gorena (3. artikuluko 1. paragrafoa) aintzat hartzen den funtsezko kontsiderazioa izan dadin, eta Hitzarmenaren xedapen guztiak errespetatu daitezkeen botere publikoen maila guztietan legegintza-xedapenak aldarrikatzean eta politikak formulatzean, bai eta legegintza-xedapen horiek eta politika horiek maila guztietan aplikatzean ere, haurren gaineko eraginak baloratzeko prozesu etengabea behar da (haurrei eta haien eskubideez baliatzeari eragiten dien edozein lege-proiekturen edo politika- edo aurrekontu-proposamenen ondorioak aurreikusiz), eta, aldi berean, haur eta nerabeengan dituen eraginak ebaluatu behar dira (aplikazioaren benetako ondorioak epaituz)⁵⁵.

"Haurraren interes gorena" Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren lau printzipio orokorretako bat da, eta bertan jasotzen diren eskubideak interpretatu eta ezartzeko gangaren giltzarria da⁵⁶. "Funtsezko kontsiderazioa"k esan nahi du, interes desberdinak daudenean, haurren interesentzat egokien balio duena haztatu behar dela. Zaila da egiaztatzea betebeharrak hori betetzen ari den, baldin eta jaso ez bada inpaktua ebaluatzeko, jarraipena egiteko eta haurren eskubideetan benetan duen eragina aztertzekeo prozesu espezifikorik.

Hala, 14. Ohar Orokorrean, haurrak bere interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko duen eskubideari buruzkoan, Batzordeak estatu alderdiei **gogorarazten die adingabearen interes gorena kontuan hartu behar dela derrigor umeei zuzenean edo zeharka eragin diezaieketen erabaki eta neurri guztietan, bai gizabanako gisa, bai ezaugarri jakin batzuen arabera elkartutako talde gisa, bai haur talde gisa**. Eskakizun hori hedatzen zaie organo legegileei, judizialei eta erakunde publikoei, bai eta haurrengan zuzenean edo zeharka eragina izan dezaketenen erabaki edo ekintzak gauzatzen dituzten pertsona profesional guztiei ere.

Prozedurari dagokionez, haurraren interes gorena baloratzeko, Nazio Batuen Batzordeak CRIA sistema aplikatzea gomendatzen du, erabakiak hartzeko prozesu orok identifikatu eta azter dezan haurrengan zer-nolako eragina izan dezakeen hartu beharreko erabakiak edo ekintzak. Prozesu horrek haurrek ebaluazioaren parte gisa entzunak izateko duten eskubidea errespetatu behar du.

Orobat, 14. Ohar Orokorrak CRIA prozesuaren parte gisa inplementatu behar diren elementuak eta prozedurak zehazten ditu. Batzordeak honako hau gomendatzen du:

Haurren eskubideetan duen eraginaren ebaluazioa maila guztietan eta ahalik eta lasterren txertatu behar da, beren eskubideetan gobernantza ona bermatzeko politikak eta beste neurri orokor batzuk formulatzeko gobernu-prozesuetan. Hainbat metodologia eta praktika aplikatu daitezke eraginaren ebaluazioa egiteko. Gutxienez, Hitzarmena eta haurren hautazko protokoloak erabili behar dira esparru gisa, bereziki bermatzeko ebaluazioak printzipio orokorretan oinarritzen direla eta bereziki kontuan hartzen dituztela aztertutako neurriak edo neurriek haurrengan izango dituzten ondorio bereziak. Eraginaren

⁵⁵ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2003), [5. Ohar Orokorra](#), Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena aplikatzeko neurri orokorrei buruzkoa (4, 42 eta 44. art., 6. parag.), E) atala, 45. parag.

⁵⁶ Beste printzipio orokorrek 2. artikuluan (diskriminaziorik eza), 6. artikuluan (bizitzarako, biziraupenerako eta garapenerako eskubidea) eta 12. artikuluan (iritzia emateko eta kontuan hartzeko eskubidea) zehazten dira.

ebaluazioa bera haur eta nerabeen, gizarte zibilaren eta gaian adituak diren pertsonen ekarpenetan oinarri liteke, bai eta kasuan kasuko erakunde publikoen, ikerketa akademikoen eta erreferentziazko herrialdean edo beste batzuetan dokumentatutako esperientzien ekarpenetan ere. Azterketa amaitzeko, aldaketa-gomendioak, aukerak eta hobetzeko proposamenak egin beharko lirateke, eta jendearen eskura jarri⁵⁷.

Elementu horiek gutxieneko prozedura-irizpidetzat hartzen dira prozesu CRIA bat abian jartzeko eta dagokion ebaluazioa egiteko. **(Ikus 3. zatia, kontrol-zerrenda bat izateko)**

5. atala. CRIA tresnak

CRIA tresnak baliagarriak dira inpaktua ebaluatzeko prozesuan laguntze aldera. Galderamultzo bat da, askotan galdera-sorta, fluxu-diagrama edo inprimaki moduan aurkeztutakoa. Orientazioa eman daiteke funtsezko galderekin edo formularioekin batera, edo modu independentean, eragina ebaluatzeko gida gisa.

Tresna horiek erabiliko dituen gobernu, erakunde edo erakunde publikoaren behar espezifikoerentzako diseinatu beharko lirateke, eta tresna berriak sartuz gero, hasierako probaldia egin beharko litzaieke. Gomendagarria da aldian-aldian erabileraren jarraipena eta berrikuspena egitea. Kontrol horri esker, ziurtatu ahal da tresna horiek baliagarri zaizkiela aplikatu behar dituzten pertsonerentzako, CRIA eraginaren kalitatezko analisia egiteko, eta analisi horiek betetzen dituztela bai erakundearen aurreikuspenak, bai eragina ebaluatzeko prozedura-betekizunak, alegia, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentziotik eratorritakoak.

Funtsezko gaiak eta formularioek gida gardena eta erreplikagarria ematen dute, faseka, CRIA prozesua aurrera eramanez ahal izateko. Analisia egiten duen pertsonari gogorarazi diote ebaluazioaren ondorioen oinarri diren ebidentziak aipatu eta laburtu behar direla. Ebaluazioa egiten duen pertsonari haurrak eta beste interes-talde batzuk kontsultatzeko eta inplikatzeko eskatzen diote. Halaber, estekak eman ditzakete azterketa egiten duen pertsonarentzat garrantzitsua den informaziorako, adibidez, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordearen azken ohar berrienetarako.

6. atala. CRIA ebaluazioaren oinarriak

Inpaktua ebaluatzeko eredu propio bat garatu aurretik, kasuan kasuko agintaritzak gai jakin batzuk adosten saiatu beharko luke, honako hauek baldintzatu ahal izateko: prozesuari emango zaion kontsiderazio-modua eta -maila; erabiliko diren tresnen diseinua; eta inpaktuaren ebaluazioaren emaitzak eta ondorioak hedatzeko erabiliko diren bitartekoak.

6.1. Funtsezko prozesu bat sartzeko edo aplikatzeko asmoen adierazpen argi bat adostea eta jakinaraztea

Litekeena da eraginaren ebaluazioa egin nahi zaien pertsona gehienak prozesu horretara eta giza eskubideen nazioarteko esparrura ohituta ez egotea. Komeni da ziurtatzea ulertzen direla inpaktuaren ebaluazioa sartu aurretik egiteko arrazoiak.

⁵⁷ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurrak bere interes gorenara funtsezko kontsideraziotzat hartzeko duen eskubideari buruzkoa (3. art., 1. parag), V. atala, h) letra, 99. parag.

Eraginaren ebaluazioa aplikatu aurreko asmoen adierazpena idatziz formalizatu behar da, eta dagokion erakunde zabal hedatu. Jendaurrean iragartzeak aukera emango die interes-taldee, haurrak eta nerabeak barne, erakundeak CRIA prozesuarekin duen konpromisoa ezagutzeko, haurren eta nerabeen eskubideen errespetua bermatzeko duten legeak, politika publikoak eta praktikak aitortzeko eta betetzeko bitarteko gisa.

Hauek dira CRIA prozesu batek lor ditzakeen helburuen adibideak:

- Haurren eskubideei eta Hitzarmenari buruzko sentsibilizazioa sustatzea⁵⁸.
- Haurren eskubideei eta Hitzarmenari buruzko ikaskuntza bultzatzea⁵⁹.
- Hitzarmenaren jarraipena eta betetze-maila hobetzea, bere aplikazio-eremuan.
- Gobernuek, erakunde publikoek, erakundeek eta profesionalak haur eta nerabeengandik eta haien interesen ordezkari direnengandik zer espero dezaketen zehaztea.
- Mekanismo bat ematea, gobernuek, erakunde publikoek eta erakundeek aukera izan dezaten haurren eta gazteen parte-hartzea sustatzeko arau, politika publiko eta praktiken azterketan eta haien formulazioan eragiteko.
- Gobernuek, erakunde publikoek eta erakundeek haurren eta gazteen aurrean dituzten erantzukizunen berri ematea.

6.2. Erantzukizunak mugatu eta esleitzea

Garrantzitsua da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioarekiko konpromisoak erakunde bateko maila guztiak inplikatzeko.

a) Haurren eskubideen gaineko eragina ebaluatzeko agindu argia, egiaztatua eta iraunkorra ezartzea.

Eragin-ebaluazioa aplikatzea legeak eska dezake, lehentasun estrategiko gisa ezartzen bada, edo, bestela, jardunbide egoki gisa gomenda daiteke. Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak eraginaren ebaluazioa sistematikoki egiteko legezko betebeharra ezarri duten estatuei agindu die hori egiteko –ENOCek horri buruz egindako gomendioarekin bat etorritik⁶¹.

Agindu argi, zabal eta segururik gabe, litekeena da eraginaren ebaluazioa aukeran baizik ez egitea, funtzionarioen edo profesionalen irizpidearen arabera. Eraginaren hautazko ebaluazioek autoritate gutxiago dute, eta eragin mugatua dute etorkizuneko erabaki eta ekintzetan.

b) Goitik zuzenduta, erakundearen goiko mailen laguntza jarraitu eta aktiboa izanik.

CRIA prozesuei, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenari eta haurren eskubideei aitortzen zaien garrantzia erakusteko, CRIA prozesu bat aplikatzeko erabakia

⁵⁸ HEHren 42. artikulutik eratorritako errekerimendua.

⁵⁹ Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena aplikatzeko neurri orokorra.

⁶⁰ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2003) [5. Ohar Orokorra](#), Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena aplikatzeko neurri orokorre buruzkoa (4, 42 eta 44. art., 6. parag.), 47. parag.

⁶¹ ENOC (2020), haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioari buruzko [posizionamendu-adierazpena](#), 1. gomendioa.

maila gorenean hartu behar da. Goi-zuzendaritzak eraginaren ebaluazioaren defendatzaile gisa jardun behar du, eta bermatu behar du langileek prozesuaren berri dutela, prozesua gauzatzeko motibatuta daudela, horretarako behar den prestakuntza jaso dutela eta prozesua aplikatzeko behar den laguntza izango dutela.

c) Ebaluazioa egiteko arduraduna nor den erabakitzea.

Eraginaren ebaluazioa egitea funtsezkotzat jo beharko litzateke funtzio jakin batzuetarako, politikak edo praktikak izanagatik ere: ezagutzak eta trebetasunak partekatzen dituen zeharkako lantaldea edo ingurune espezifikoetan lan egiten duten banakako profesionalak. CRIA prozesua erakundearen lanean integratu ahala gara daitezkeen gaitasunak behar dira.

d) Goi-mailako baliozkotze-prozesu bat adostea, ebaluazioaren gomendioak aplikatzen direla bermatzeko.

Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioek erabaki edo ekintza batean jasotzeko ondorioak eta gomendioak ematen dituzte. Eraginaren ebaluazio-txostenak informazio nahikoa eman behar du, hirugarren pertsonak ebaluazioa nola egin den eta erabakiak nola hartu diren uler dezaten. Erakundeko edo entitateko zuzendaritzakide edo goi-kargudun bat ez badago ados eraginaren ebaluazio batean egindako gomendioekin, beste ebaluazio bat egitea errazteko arrazoiak azaldu eta argitaratu beharko ditu.

6.3. CRIA prozesuaren forma eta parametroak zehaztea

Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioak eraginkorrakoak dira haurren eskubideekin lotutako gogoetak bitarteko gisa erabiltzen direnean erabaki garrantzitsuak hartzeko prozesu guztietan txertatzeko.

e) Erakundeko sail eta atal guztiak CRIA prozesuan inplikatzeko

Inpaktu zuzena zein zeharkakoa kontuan hartzeko eskakizuna betetzeko, inpaktuaren ebaluazioak erakunde bateko sail eta atal guztiek egin behar dituzte, haien lanak haurren eta gazteen bizitzan eragina izan badezake, eta ez soilik haur eta nerabeentzako politikak edo zerbitzuak garatzen eta aplikatzen zuzenean parte hartzen dutenek⁶².

f) Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa egin behar zaien neurriak eta erabakiak erabakitzea.

Erakundeek argitu behar dute zer neurri eta erabaki mota bete behar dituzten CRIA prozesu batean.

⁶² **Eragin "zuzena"** haur eta gazteei zuzenean eragin diezaieketen aldaketak dakartzaten lege, politika eta bestelako erabakiei dagokie, hala nola haurrentzako arreta emateko zerbitzuei, nerabeentzako osasun mentaleko zerbitzuei, adingabe arau-hausleen gaineko neurriei, haurrak eta gazteak gizarte-zerbitzuetan babesteari edo gazteentzako kirol-jarduerei..

"Zeharkako" eragina haurrei espezifikoki zuzentzen ez zaizkien baina haiengan eragina izango duten lege, politika eta bestelako erabakiei dagokie, hala nola Gizarte Segurantzaren prestazioei, gurasoen enplegurako prestakuntzari, etxebizitzaren eskaintzari eta diseinuari, airearen kalitatearen gaineko politikei edo garraio publikoko sistemei.

Gobernuen kasuan, Nazio Batuen Batzordeak gomendatzen du politika publikoaren arloan, arauen arloan, aurrekontuen arloan edo beste edozein erabaki administratiboren inguruan hartu nahi den edozein erabaki CRIA prozesu baten pean jarri beharko litzatekeela⁶³.

Haur baten eskubideak arriskuan jar daitezkeen kasuetan, erakunde publikoek, erakundeek eta profesionalak eraginaren ebaluazioa egin behar dute, haien interes gorena zehazteko⁶⁴. Era berean, erakunde eta organismo publikoek eraginaren ebaluazioa egin behar dute antolaketa- edo zerbitzu-mailako araudi, estrategia, programa edo esku-hartze batek aipatutako haur-taldeetan izan dezakeen eragina aztertzeko.

g) Erabakiak hartzeko prozesuan ebaluazioak noiz egin behar diren zehazteko irizpide argiak ezartzea.

Nazio Batuen Batzordearen ustez, haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa ahalik eta lasterren egin behar da lege, politika publiko edo praktika bat garatzeko prozesuan⁶⁵. Ebaluazioa egiten den unea funtsezko faktorea da ebaluazioa azken proposamenean eta ondorengo erabakiak hartzeko prozesuetan benetan txertatzen den zehazteko. Idealki, ebaluazioak erabakiak hartzeko prozesuaren etapetan egin beharko lirateke, baldin eta proposamenean aldarazpen edo aldaketak egin ahal badira.

h) Inpaktuaren ebaluazioak egiteko baliabide egokiak bermatzea.

Eraginaren ebaluazioari ekiteak ondorioak ditu baliabideetan, betiere hainbat arlori dagokienez, hala nola profesionalak beharrezko ikerketa eta analisiak egiten ematen duten denborari, ikerketa osagarriak agindu edo kanpoko profesionalak kontratatu behar izanez gero sor daitezkeen kostuei, aholkulari adituen taldeen deialdiari edo ebaluazioaren proposamena eta ondorioak "probatzeko" kontsulta publikoak edo espezifikoak egitearen kostuei dagokienez. Kostu horiek orekatu beharko lirateke haurren eta gazteen gaineko arazoak eta inpaktu negatiboak hautemateak dakarren onurarekin, behar besteko aurrerapenarekin, jatorrizko proposamena edo proposamenak berrikusiz eta aldatuz kostu horiek arindu ahal izateko.

6.4. Haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren indarguneak hobetzea eta jardunbide onenak identifikatzea

Beharrezkoa da inpaktua ebaluatzeko prozesu bat egiten duten pertsonak laguntza-azpiegitura bat izatea. Pertsona horiek trebetasun egokiak garatu behar dituzte, ebaluazioaren emaitzak justifikatzeko beharrezkoak diren probak bildu behar dituzte eta haurrak eta gazteak prozesuan modu esanguratsuan inplikatzeko gaitasuna izan behar dute.

⁶³ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurren interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko eskubidea (3. art., 1. parag.), V. atala, B(h).

⁶⁴ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurren interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko eskubidea (3. art., 1. parag.), V. atala, A.

⁶⁵ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurren interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko eskubidea (3. art., 1. parag.), V. atala, B(h).

a) Haurren eskubideen arloko gaitasunen garapena eta eraginaren ebaluazioa bultzatzea

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren inplementazioan parte hartzen duten guztientzako gaitasunak prestatzea eta garatzea aplikazio-neurri orokorra dira⁶⁶. Inpaktua ebaluatzeko prozesuak egiten dituzten pertsonak haurren eskubideak eta haien erantzukizunak behar bezala ulertu behar dituzte, Hitzarmenaren arabera. CRIA prozesuei eta CRIA tresnak erabiltzeko moduari buruzko prestakuntza ere jaso behar dute.

b) Haurren eta nerabeen eskubideei buruzko ebidentzia enpirikoen oinarri bat prestatzea.

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak gomendatzen du haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioak *"haurren, gizarte zibilaren eta adituen ekarpenetan oinarritzea, bai eta kasuan kasuko gobernu-sailetan, ikerketa akademikoan eta erreferentziatzko herrialdean eta beste batzuetan dokumentatutako esperientzietan ere"*⁶⁷.

Ebaluazioaren kalitatea ebaluatzaileak haurren eskubideen arlo guztiak estaltzen dituzten behar adina datu kualitatibo eta kuantitatibo, eguneratu eta fidagarri identifikatzeko eta eskuratzeko duen aukeraren arabera da. Era berean, komeni da eskuragarri dauden datuak bereiztea, haur eta nerabe talde desberdinen emaitzetan dauden aldeak identifikatu ahal izateko.

CRIA prozesuak oinarri enpiriko horietan hobekuntza eta inbertsioa sustatzeko argudioak eman ditzake. Eraginaren ebaluazio baten bidez, ebaluatzaileak zehaztu dezake non dauden gabeziak ebidentzien eskuragarritasunari dagokionez, eta akats horiek konpontzeko proposamenak egin ditzake.

c) Proposamenak edo neurriak uki ditzakeen eskubideen titularrekin lankidetzan aritzea. Haur eta gazteek eraginaren ebaluazioan parte har dezaten sustatzea

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak azpimarratu duenez, *"kasu askotan, haurrek beraien bakarrik adierazi dezakete beren eskubideak erabat onartzen eta asetzen ari diren"*⁶⁸.

Haurrek eta gazteek ebaluazio-prozesuan parte hartu behar dute⁶⁹. Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren oinarri enpirikoak ezinbestean jaso behar ditu proposamenak edo neurriak ukituko dituen haurren iritzia eta esperientziak. Baliteke informazio hori eskuragarri egotea argitaratutako ikerketetan, ikuskapen-txostenetan, inkestetako datuetan edo jurisprudentzian, bai eta zerbitzu-hornitzaileen eta haurrekin lan egiten duten erakundeen informazioan ere. Ebidentzia horiek haurren eta gazteen ekarpen zuzenarekin osatu eta hobetu daitezke.

Eraginaren ebaluazioetan, haur eta gazteekiko konpromisoa beti kontsulten bidez egiten da. Erakundeek mekanismo iraunkorrak ezarri beharko lituzkete, erabakiak hartzeko prozesuetan haurren eta gazteen ahotsak eta iritzia sartu ahal izateko. CRIA prozesuaren

⁶⁶ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2003) [5. Ohar Orokorra](#), Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena ezartzeko neurri orokorrei buruzkoa (4, 42 eta 44. art., 6. parag.), H.

⁶⁷ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurren interes goren funtsezko kontsiderazioa izateko eskubidea (3. art., 1. parag.), V, B(h).

⁶⁸ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2003) [5. Ohar Orokorra](#), Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmena ezartzeko neurri orokorrei buruzkoa (4, 42 eta 44. art., 6. parag.), 50.

⁶⁹ Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2009) [12. Ohar Orokorra](#), haurrak entzuna izateko duen eskubideari buruzkoa, 70. parag.

barruan, erakundeek esperientzia hartu behar dute, eta denbora eta baliabideak metatu behar dituzte, proposamenak edo neurriak ukituko dituen erakundeekiko konpromiso zuzena hartzeko.

ENYA 2020 Foroan parte hartu zuten neska-mutilek gomendioak egin zituzten haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioari buruz⁷⁰. Gomendio horiek hainbat jarraibide ematen dituzte, haurrak eta gazteak erabakietan eta CRIA prozesuan inplikatzeke orduan jarrai daitezkeenak.

Funtsezko gomendioen artean daude, besteak beste:

- Haurrentzako informazio egokia ematea, eskuragarria eta inklusiboa, proposamenei eta CRIA prozesuari buruz.
- Haur eta gazteei prestakuntza ematea dagozkien eskubideei buruz eta eraginaren ebaluazioari buruz.
- Haurrak eta gazteak CRIA prozesuetan inplikatzea.
- Helduengan pentsamolde irekia sustatzea, haurren iritzia kontsulta dezaten CRIA prozesuaren hasieran, eta prozesu osoan zehar informatuta eta inplikatuta izan ditzaten, prozesuaren parte gisa.
- Neska-mutilen hainbat talde sartzea, ebaluazioetan ahulenak izan daitezkeenak edo baztertuak egon daitezkeenak ere inplikatuz.
- Ukitutako haurrak kontsultatzea eta hori CRIA prozesuaren parte izatea.
- Espazio seguruak eta irigarriak eskaintzea, hurrek inpaktuaren ebaluazioetan parte hartu ahal izan dezaten.
- Haur eta gazteei eraginaren ebaluazioen emaitzen berri ematea.

Gida honetako 3. zatian, egiaztapen-zerrenda bat dago, eta, bertan, toki-eremuko CRIA prozesu bat sartzean edo prozesu horretan hobekuntzak jasotzean bete beharreko zereginak zehazten dira, bai eta eraginaren ebaluazioa egitean jarraitu beharreko prozedura-irizpideak ere.

7. atala. CRIA prozesuaren kalitate-bermea

Eremu jakin batean CRIA prozesu bat ezartzen denean, prozesu horren errealizazio praktikoaren kalitatea aldatzeko izan ohi da. Ohikoa da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazio batean parte hartzea eskatzen zaienek urtean behin edo bitan soilik parte hartzea.

CRIA prozesuaren eta ondoriozko ebaluazioen kalitatea hobetu daiteke urrats hauen bidez:

1. urratsa

⁷⁰ ENYA (2020) "[Let's Talk Young, Let's Talk About Children's Rights in decision-making](#)": ENYA Foroaren Txostena, 2020, 6-9. or.

Eraginaren ebaluazioa egiten duen gobernuak, erakunde publikoak edo erakundeak erabaki beharko luke **zer irizpide aplikatuko dituen** CRIA prozesuaren eta banakako ebaluazioen eraginkortasuna kontrolatzeko eta ebaluatzeko.

2. urratsa

CRIA tresnak eta eraginaren ebaluazioa egiten duten pertsoneri eskaintzen zaien prestakuntza- eta laguntza-programa aztertu eta berrikusi beharko lirateke.

1. eta 2. urratsak hobetzen laguntzeko, garrantzitsua da informazioa eta ekarpenak biltzea honako hauengandik: eraginaren ebaluazioa egin duten pertsonengandik, ebaluazioa lanean hasi duten zuzendaritzako langileengandik eta goi-karguengandik, erabakiak gehien eragin dien edo prozesuan parte hartu duten haurrengandik (b), eta prozesuaren emaitzak aztertu ahal izan dituzten ordezkariengandik.

3. urratsa

Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa egiten duen gobernuak, erakunde publikoak edo erakundeak oinarrizko talde bat eskura dezake, profesionalei CRIA tresnak nola erabili aholkatzeko, eraginaren ebaluazioen zerrenda zentralizatua izateko (abian eta amaituta) eta zerikusia duten pertsonak eta sailek haurren eskubideei eta eraginaren ebaluazioari buruzko prestakuntza osatzen dutela bermatzeko.

Oinarrizko talde horrek, erakundearen barrukoak zein kanpokoak izan, informazioa, aholkularitza eta laguntza eman behar dizkie eraginaren ebaluazioa egiten duten pertsoneri, haiak hala eskatzen badute. Sortzen diren emaitzak gainbegira ditzake, eta dagokion gobernu, erakunde publiko edo erakundearen esparruan egindako inpaktu-ebaluazio guztien gordailu gisa jardun dezake.

4. urratsa

Dagokion gobernu, erakunde publiko edo erakundeak akordio formal bat ezar dezake **haurren eskubideetan adituak diren pertsona talde batekin**, eta talde horri aholkularitza edo balorazioa eskatu ahal izango litzaioke idazteko prozesuan zehar banakako inpaktuen ebaluazioei buruz. Adituak herriaren, mundu akademikoaren eta haurtzarorekin lotutako sektoreko gizarte-erakundeen ombudsman edo defentsa-erakundeen bulegoetakoak izan daitezke. Egokiena litzateke adituen taldean haurrak eta gazteak ere sartzea. Halaber, taldeari kontsulta egin dakioke, CRIA prozesuaren kalitatearen berrikuspen formalagoa egiteko.

2. zatia. ENOC eredia, haurren eta nerabeen eskubideen gaineko eragina ebaluatzeko.

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordeak maila, erakunde publiko eta erakunde guztietako gobernuak animatzen ditu inpaktua ebaluatzeko tokiko ereduak gara ditzaten, beren beharrian espezifikoetara egokituak eta beren lege-esparruaren barruan, politika publikoak formulatzeko eta zerbitzuak emateko.

Gida honetan aurkezten den ENOC eredia tokiko testuingurura eta ENOCeko kideen beharretara malgua eta moldagarria izateko diseinatu da. Haren garapena saiakuntza-fasean edo aplikatzen ari diren CRIA ereduei buruz argitaratutako berrikuspen eta ebaluazioen ondorioetatik eratorritzen da, bai eta ENOCeko kideek beren eskumen-eremuetan egindako jardueri buruzko informaziotik ere⁷¹.

Oro har, iturri horiek aukera ematen dute inpaktua ebaluatzeko prozesuetan jardunbide egokien elementuak identifikatzeko. Elementu horiek lagungarri izan daitezke prozesuak izan ditzakeen erronkei aurrea hartzeko eta heltzeko, ebaluazioen kalitatea hobetzeko eta haien eraginkortasuna handitzeko.

Eredu honen helburua da ENOCeko kideei laguntzea haurrengan eta gazteengan eragina izan dezaketen erabaki, politika, arau eta praktiken ondorioak kontrolatzen, eta ebidentziak ematen ondorio kaltegarriak saihesteko edo arintzeko beharra frogatzeko.

⁷¹ Backbier, Maren et al (2019) [A children's rights approach: recommendations to the Scottish Government on refining Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments in Scotland](#). LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School; Chitashvili, I and others (2019) [Recommendations and notes on Scottish Children's Rights and Wellbeing Impact Assessments](#). LLM Human Rights Clinic, Edinburgh University Law School; Corrigan, C (2006) [The development and implementation of Child Impact Statements in Ireland](#), Dublin: Office of the Minister for Children; Desmet, E, Op de Beeck, H and Vandenhole, W (2012) [Evaluatie van de kind- en jongereneffectrapportage \(JoKER\): onderzoekrapport](#). Ghent: Children's Rights Knowledge Centre (KeKi); Hoffman, S and Morse, C (2016) Evaluation of the Welsh Government's Child Rights Impact Assessment procedure under the Children's Rights Scheme pursuant to the Rights of Children and Young Persons (Wales) Measure 2011; Mason, N and Hanna, K (2009) [Undertaking Child Impact Assessments in Aetearoa New Zealand Local Authorities: evidence, practice, ideas](#). New Zealand: Auckland University of Technology and Unicef New Zealand; New Brunswick Child and Youth Advocate (2016) [Child Rights Impact Assessment: a primer for New Brunswick](#). Fredericton, NB: Office of the Child and Youth Advocate of New Brunswick; Payne, L (2017) [Child Rights Impact Assessment: a review of comparative practice across the UK](#). London: Unicef UK.

ENOCen haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazio-eredua **zortzi etapako prozesu batean** datza. Tokiko testuinguruaren arabera, prozesura egokitu, konbinatu edo etapak gehitu daitezke. Jarraian, ereduaren zortzi etapak aztergai.

1. Detekzio-azterketa – Proposamenaren deskribapena eta hurrengan duen eragina. Eraginaren ebaluazioa bada, osatu, eta 2. etapa igaro

2. Azterketa kontzeptuala – Proposamenaren helburua eta giza eskubideen esparrua

3. Probak biltzea – Datu kuantitatiboak eta kualitatiboak identifikatzea

4. Haurren eta nerabeen partaidetza aztertzea – Aztertu nola inplikatu neska-mutilak

5. Eraginaren ebaluazioa – Eragin positibo, negatibo eta neutroak identifikatzea

6. Ondorioak eta gomendioak – Eragin negatiboa izanez gero, bestelako aukerak iradoki

7. Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa argitaratzea – Atera diren ondorioak eta egindako gomendioak

8. Ikusapena eta berrikuspena – Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa berrikus daiteke

Atal honetan prozesuaren etapa bakoitza deskribatzen da, ebaluazioan zehar planteatu beharko liratekeen funtsezko gaien laburpena barne:

Hona hemen ENOCen eraginaren ebaluazioak erantzun nahi dituen funtsezko gaiak:

1. Zein da arauaren, politika publikoaren edo praktikaren helburua edo helburuak? Eta zein da helburua haur eta gazteei dagokienez?
2. Zein adingabe-talderi edo hurrei eragin diezaieke banaka hartuta?
3. Zein eskubide-eremutan izan dezake eragina?
4. Nolakoa izango da inpaktua?
5. Inpaktu negatiboa hautematen bada, zer aldatu behar da HEH betetzen dela bermatzeko?
6. Inpaktu neutroa hautematen bada, zer alda liteke haurren eskubideen aplikazioan modu positiboan aurrera egiteko?

Gida honetako 3. zatian inpaktua ebaluatzeko inprimaki bat dago, ENOCen arabera, eta hura egokitu eta inpaktuaren ebaluazioari ekiteko erabil daiteke.

1. etapa: detekzio-azterketa

Eraginaren ebaluazioak proportzionatua izan behar du: ez da praktikoa proposamen guztien ebaluazio osoa egitea. Proposamenak hautemateko azterketak aurretiazko kontrol gisa funtzionatzen du, eta kasu jakin batean ebaluazio osoa egin behar den zehaztea ahalbidetzen du. Era berean, aukera ematen du erabaki hori hartzeko kontuan hartu diren irizpideen eta erabakiaren erregistro bat izateko.

Hasierako detekzio-azterketak dagoeneko eskuragarri dagoen informazioan oinarritu daitezke, bai eta ebaluazioa egiteko ardura duten pertsonen aurretiko ezagutzan eta esperientzian ere.

Funtsezko galderen zerrenda

- Proposamenaren deskribapena eta haren helburuak
- Haurren zein eskubideri eragiten zaio?
- Zein adingabe edo haur talderi eragingo dio, banaka hartuta?
- Zer eragin du proposamenak haurrengan?
- Azterketaren emaitzen arabera, beharrezkoa al da inpaktu-ebaluazio osoa egitea?

Azterketa egin ondoren, eraginaren ebaluazio osoa egin behar dela erabakitzen bada, prozesuaren hurrengo etapara pasatu behar da.

2. etapa: kontzeptuen azterketa

Ebaluazio egokia egiteko, proposatzen dena ondo ulertzea funtsezkoa da. Etapa honetan, proposamenaren helburuari eta haurren eskubideei buruz hasieran emandako informazioa zabalduko da.

Funtsezko galderen zerrenda

- Zer proposatzen da?
- Zein dira proposamenaren helburuak?
- Zein eskubide ukituko dira?
- Zein interes-talderi eragingo dio proposamenak?
- Proposamenak zein haur edo haur-talderi eragingo die?
- Nori galdetu behar diogu?

Azterketa kontzeptualaren etapak inpaktuaren ebaluazioa egiteko ikerketa-plan bat garatzea ahalbidetzen du. Halaber, etapa honek laguntzen du zehazten beste sail, sektore, aditu eta interes-talde batzuek noiz eta nola inplikatu beharko luketen eragina ebaluatzeko prozesuan.

3. etapa: probak biltzea

Etaparen honetan, ebaluazioa egiteko erabil daitezkeen ebidentziak identifikatu eta lortu behar dira. Oinarri enpiriko hori hainbat iturritatik bil daiteke, eta datu kuantitatiboen eta kualitatiboen konbinazio bat izan beharko luke.

Oinarri enpirikoan proposamenak ukitutako haurren eta gazteen iritziei eta esperientziei buruzko informazioa jaso behar da. Halaber, neurriak haurren eta gazteengan izan dezakeen eraginari buruzko iritzia duten beste interes-talde batzuei buruzko informazioa eman behar du, hala nola proposamenak uki ditzakeen gurasoen, zaintzaileen, profesionalen edo haurren eta nerabeen interesak ordezkatzeko dituzten erakundeen gainekoa.

Baliagarria izan daiteke mundu akademikoko edo profesionaleko ezagutzetara jotzea, argitaratutako informazioa mugatua denean.

Funtsezko galderen zerrenda

- Zein proba kuantitatibo eta kualitatibo daude eskura?
- Zer adierazten dute dauden probek?
- Zein proba ez lirateke erabilgarri egongo analisia egiteko?
- Informazio gehiago edo proba gehiago behar dira ebaluazio informatua egin aurretik?

Baliteke dagoen oinarri enpirikotik abiatuta lan egitea, baina, hala ez bada, eraginaren ebaluazioak ikerketa berriak egitea bultzatu beharko luke, ebaluazioa egiteko ardura duten

pertsonek haurren eskubideetan izan dezaketen eraginaren ebaluazio informatua egin ahal izatea bermatzeko.

4. etapa: haurren eta nerabeen parte-hartzea aztertzea.

Haurrek eskubidea dute eragiten dieten gai guztietan beren iritzia adierazteko eta iritzi hori behar bezala aintzat hartzeko, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren 12. artikulua araberak. Haur eta gazteak proposamenak edo neurriak formulatzen inplikatzeko funtsezkoa da erabakiak hartzeko prozesu egokia ziurtatzeko.

Etapa honen helburua haurrek eta gazteek proposamen edo neurri bat egiten edo baloratzen zenbateraino parte hartu duten zehatzago aztertzea da. Hori da, askotan, prozesuaren erronkarik handiena; gobernuko funtzionarioek argudiatu ohi dute ezin izan dituztela haurrak eta gazteak zuzenean inplikatu proposamenaren formulazioan, denbora edo ezagutza faltagatik.

Horregatik guztiagatik, beharrezkoa da haurren komisionatuek eta defentsa-erakundeek aztertzea zenbateraino bete den haurrek eta nerabeek entzunak izateko eta proposamenak edo neurriak prestatzen parte hartzeko duten eskubidea.

Funtsezko galderen zerrenda

- Zein haur-taldek parte hartu dute proposamena egiten?
- Parte hartu al dute proposamenak gehien eragiten dien neska-mutilek?
- Noiz hartu zuten parte?
- Nola hartu zuten parte?
- Zer esan zuten?

Hala, 3. etapan haurren eta gazteen iritziekin eta esperientziekin lotutako informazioa hautematen bada, aztertu eta ikertu beharko da etapa honetan.

5. etapa: eraginaren ebaluazioa

Proposamena zehaztu eta dagozkion probak bildu eta aztertu ondoren, haurrengan duen eragina ebalua daiteke. Aurreko etapetan helburu hori lortzeko lan egin da.

Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioak adierazi beharko luke ebaluatutako inpaktua edo inpaktuak positiboak diren eta, beraz, beren eskubideak aurrera eramaten lagunduko duten; neutroak diren, eta, beraz, ez den espero aldaketa esanguratsurik eragingo dutenik, edo negatiboak diren; kasu horretan, proposamena edo neurria aldatu beharko da, aurreikusitako ondorioak arintzeko. Ebaluazioa egiten duen pertsonak azaldu beharko luke zergatik uste duen ebaluatutako inpaktua positiboa, neutroa edo negatiboa dela.

Eraginaren ebaluazioak erabaki dezake proposamen baten balizko edo zinezko eraginak epe labur, ertain edo luzeko emaitzak izango dituen.

Eraginak desberdinak izan daitezke haur-taldeen artean. Hala bada, inpaktuaren ebaluazioak inpaktu bereizi horiek identifikatu beharko lituzke, eta taldeen interes konkurrenteak nola tratatu behar diren adierazi beharko luke.

Inpaktua negatibo gisa ebaluatzen bada, eraginaren ebaluazioak alternatibak proposatu beharko lituzke jatorrizko proposamenaren aldean, Haurren Eskubideei eta Giza Eskubideen beste tresna batzuei buruzko Nazio Batuen Hitzarmena betetzen eta erabat aplikatzen dela bermatzeko. Horrez gain, erabakiak hartzea errazteko alternatibak inplikazioak sar daitezke (finantzak, araudiak, giza baliabideei eta azpiegiturei dagokienez).

Funtsezko galderen zerrenda

- Zer eragin positibo, neutro edo negatibo izango du edo izan dezake haur eta nerabeen eskubideei buruzko proposamenak?
- Hainbat inpaktu egon litezke neska-mutilen eta gazteen taldeetan?
- Proposamena al da bi helburu lortzeko modurik onena, haurren eskubideak kontuan hartuta?
- Haur-taldeen, haurren eta beste talde batzuen interesek bat egiten al dute?
- Proposamenaz gain, ba al dago alternatibarik haurren eskubideak betetzen direla bermatzeko?
- Haur-taldeen, haurren eta beste talde batzuen interesek bat egiten al dute?
- Proposamenaz gain, ba al dago alternatibarik haurren eskubideak betetzen direla bermatzeko?
- Beharrezkoa al da konpentsazio-neurriak ezartzea proposamenak haurren eskubideei buruz dituen eragin negatiboak arintzeko?

Ebaluatutako inpaktua neutroa dela uste bada, jardunbide egokia da jatorrizko proposamenari buruzko aukera alternatiboak edo aldaketak proposatzea, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren ezarpenean modu positiboan aurrera egin ahal izateko.

6. etapa: ondorioak eta gomendioak

Ebaluazioaren emaitzetatik abiatuta, ondorioak atera beharko lirateke eta, beharrezkoa balitz, gomendioak eman. Gomendioak bosgarren etapan adierazitako ordezkari aukeretan eta konpentsazio-neurrietan oinarritu behar dira.

Funtsezko galderen zerrenda

- Zer ondorio atera dira?
- Proba gehiago egin behar al dira?
- Beharrezkoa al da proposamena ezarri ondoren ebaluatzea?
- Zer gomendio egin behar dira?
- Nori zuzendu behar zaizkio gomendioak?

Gomendioetan jaso daiteke, adibidez, proposamenak ez duela aurrera egin behar, jarraitu aurretik aldatu egin behar dela, konpentsazio-neurriak hartu behar direla haurrengan izango lukeen eragin negatiboa arintzeko edo proba gehiago bildu behar direla.

Komeni da gomendioak nori zuzendu behar zaizkion baloratzea.

7. etapa: eraginaren ebaluazioa argitaratzea

Ebaluazioa amaitu ondoren, argitaratu egin behar da, Nazio Batuen Batzordeak gomendatzen duen bezala⁷².

ENOCeko kideek eraginaren ebaluazio osoa argitaratzea (analisi, gomendioak eta ondorioak) lortutako ondorioak erakusteko eta egindako gomendioak justifikatzeko modu bat da.

Kontuan hartu behar da oso garrantzitsua dela hurrei egokitutako ebaluazio bat egitea eta argitaratzea. Egokiena litzateke haur eta gazteekin elkarlanean egitea.

Funtsezko galderen zerrenda

- Ebaluazioa argitaratu beharko litzateke?
- Ebaluazio osoa edo laburpen bat argitaratu beharko litzateke?
- Prestatu al da ebaluazioaren bertsiorik hurrei egokituta?
- Jakinarazi al zaie alderdi interesdunei ebaluazioa sartzeko aholkua eskatu zaiela?
- Nola jakinaraziko da ebaluazioa?
- Ebaluazioa haur bakar bati badagokio, ez da argitaratu behar.

⁷² Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Batzordea (2013) [14. Ohar Orokorra](#), haurraren interes gorena funtsezko kontsiderazioa izateko eskubidea (3. art, 1. paragrafoa), V, B(h).

Eraginaren ebaluazioa haur jakin baten kasuari buruzkoa bada, kasu horretan zuzenean inplikaturako pertsonen eskura soilik jarri beharko litzateke. Hala ere, eragindako alderdien baimenarekin, kasu honetatik eratorritako irakaskuntzak zabalago plazara daitezke, sustapen-helburuak dituen kasu anonimo baten azterketa baten bidez.

Zuzendaritzako kideek eta goi-kargudunek eraginaren ebaluazioa egin dutenean, ebaluazio osoa argitaratzeak gardentasuna errazten du eta erabakiak hartzeko prozesua kanpoko kontrol baten mende jartzea ahalbidetzen du. Era berean, proposamena egiteko erabilitako arrazoibidea eta haurren eskubideak zenbateraino errespetatzen dituen argi eta garbi azaltzeko aukera ematen du.

Inpaktuaren ebaluazio osoa argitaratzeaz gain, erabakiak hartzeko ardura duten pertsonak (azken proposamena iragartzean) txosten bat egin beharko lukete hartutako erabakiari buruz, inpaktuaren ebaluazioan formulaturako gomendioak zergatik ez liratekeen onartu edo aplikatuko azalduz, hala balegokio, eta haurren eskubideak nola kontuan hartuko liratekeen eta dagokien garrantzia aitortuko litzatekeen adieraziz.

8. etapa: ikuskapena eta kontrola

Eraginaren ebaluazioak prozesu jarraitua izan beharko luke, araua, politika publikoa edo praktika garatu ahala berrikusi eta eguneratu beharrekoa. Halaber, ebaluazioak neurri hori ezarri ondoren aplikatuko den gainbegiratze- eta kontrol-mekanismoa zehaztu beharko luke.

Zehaztu behar da eraginaren ebaluazioan egindako gomendioak zenbateraino hartu dituen kontuan erabakiak hartzeko ardura duen pertsonak edo pertsonak. Eraginaren ebaluazioaren bertsio osoa edo laburtua argitara daitekeen arren, zaila izaten da jakitea ebaluazioak zenbateraino eragin duen azken erabakian.

Funtsezko galderen zerrenda

- Ezarri al dira gomendioak?
- Beharrezkoa al da proposamenak aurrera nola egiten duen gainbegiratzea? (Adibidez, proposaturako legeria)
- Beharrezkoa al da proposamena ezarri ondoren gainbegiratzea eta ebaluatzea?
- Zein mekanismo erabiliko dira proposamena ezarri ondoren gainbegiratzeko eta ebaluatzeko?

Egindako gomendioak aplikatu ez badira, egokitzat jo daiteke dagokion komisionatuaren edo defentsa-erakundearen esku-hartzea eskatzea. Ekintza gehigarri horiek abiarazteko aukera komisionatu edo defentsa-erakunde horren botereen arabera izango da.

3. zatia. CRIA baliabideak

Gida honen zati honetan ENOCeko kideek beren eskumen-eremuan haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa (CRIA) egiteko erabil edo molda ditzaketen baliabide-multzo bat aurkezten da.

1. atala. Egiaztapen-zerrenda
2. atala. ENOCen CRIA formularioa
3. atala. Hurrei egokitutako CRIARI buruzko informazioa
4. atala. Hurrei egokitutako CRIA formularioa

1. atala. CRIA egiaztapen-zerrenda

Jarraian aurkezten diren bi zerrendetan zehazten dira tokiko CRIA prozesu bat sartzean edo hobetzean egin beharko liratekeen zereginak, bai eta ebaluazioa egiteko jarraitu beharko liratekeen prozedura-irizpideak ere.

CRIA prozesua sartzeko oinarriak

Gobernu, organismo edo instituzio publikoa:

- Ados dago CRIA ebaluazioa egiteko asmoen adierazpena zabaltzearekin.
- Goiko mailek prozesuari laguntza jarraitua eta aktiboa ematen diote.
- CRIA ebaluazioa egiteko adostutako aginduaren arabera lan egiten du.
- Ebaluazio orokorra behar duten tresnak, erabakiak eta ekintzak definitzen ditu.
- Zereginak zehaztean, CRIA ebaluazioa egiteko eta prozesua gainbegiratu eta onartzeko erantzukizuna esleitzen du.
- Baliabide nahikoak esleitzen ditu CRIA prozesuari laguntza emateko.
- Haurren eskubideei eta Haurren Eskubideen gaineko Hitzarmenari buruzko nahitaezko prestakuntza ematen die erakundeko langile guztiei.
- CRIA prozesua gainbegiratzeko eta berrikusteko mekanismo bat ezartzen du.
- CRIA ebaluaziorako adostutako tresnak eta/edo metodologiak erabiltzen eta garatzen dira, prozesurako esparru egituratu bat emateko, prestakuntzaren laguntza eta dagozkion tresnak erabiltzeko gaitasunen garapena eta guzti.

CRIA ebaluatzeko prozedura-irizpideak

- CRIA prozesuak zenbait urrats erreproduzigarri jarraitzen ditu, modu koherentean aplikatzen dela ziurtatzeko.
- Ebaluazioa ahalik eta lasterren egiten da, legea, politika publikoa edo dagokion praktika garatzeko prozesuan.
- CRIA prozesua Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren eta haren hautazko protokoloetan oinarritzen da, ebaluatzeko eta aztertzekeo esparru gisa.
- CRIA ebaluazioak giza eskubideei buruzko beste tratatu batzuk hartzen ditu kontuan, hala dagokionean.
- CRIA ebaluazioak haur eta nerabeengan dituen zuzeneko eta zeharkako eraginak hartzen ditu kontuan.
- CRIA ebaluazioak haurren taldeetan edo horien eta helduen artean gerta daitezkeen inpaktu bereziak identifikatzen ditu.
- CRIA ebaluazioa probetan oinarritzen da eta erabat erreferentziatuta dago, probetan egon daitezkeen hutsuneak identifikatuta eta horiek ebazteko estrategia bat adostuta.
- CRIA ebaluazioak haurrei eta gazteei zuzenean egindako edozein kontsultaren emaitzak erregistratzen ditu, eta horien berri ematen die.
- CRIA prozesuak zuzenketa-gomendioak, alternatiba-proposamenak eta hobekuntzak dakartza, HEH betetzen dela bermatzeko ez ezik, dagokion politikak edo neurriak haurren eskubideez kontzientziatzen lagun dezakeela balioesteko ere.
- CRIA ebaluazioaren ondorioak jendearen eskura jartzen dira, haurrentzat egokitutako bertsioak barne.

2. atala. ENOCen CRIA formularioa

Txantiloia hau ENOCeko kideei CRIA prozesua aplikatzen hasteko orientazioa eskaintzeko ematen da. Kontuan hartu behar da aldaketak egin daitezkeela tokiko testuingurura egokitzeko. Txantiloia jasotzen duen etapa bakoitzean aurrera egin ahala, baliagarria izan daiteke gida honetako 2. zatian emandako informazioa kontsultatzea.

Eraginaren ebaluazioa, honakoek egina: [gehitu testua]

Data: [gehitu testua]

Berrikuspen data: [gehitu testua]

Honakoak berrikusia: [gehitu testua]

1. ETAPA: DETEKZIO-AZTERKETA

1. galdera: Neurriaren/proposamenaren izena eta helburu orokorraren deskribapen laburra
[gehitu testua]
2. galdera: haurren zein eskubidetan izan dezake eragina?
[gehitu testua]
3. galdera: zein haur eta nerabek izango dute eragina?
[gehitu testua]

4. galdera: zein da proposamenak/neurriak haurrengan izan dezakeen eragina?

[gehitu testua]

5. galdera: beharrezkoa al da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazio osoa egitea? Arrazoitu erantzuna.

[gehitu testua]

2. ETAPA: AZTERKETA KONTZEPTUALA (aurrekariak eta eskubideen esparrua)

6. galdera: ebaluatutako neurriaren/proposamenaren izena eta helburu orokorraren deskribapena

[gehitu testua]

[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]

7. galdera: zer tresna eta artikulua dira garrantzitsuak giza eskubideen arloan, neurriari/proposamenari dagokionez?

Giza Eskubideen tresna	Artikulua	Espero den egiazko efektuaren azterketa gehigarria
[gehitu testua]	[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]		

3. ETAPA: PROBAK

8a.galdera: zer proba kuantitatibo erabili dira ebaluaziorako? Zer adierazten dute?			
Erabilitako probak	Proben iturria	Horien garrantziaren azalpena	Ba al dago hutsunerik datuetan? Zein, hala badagokio?
[gehitu testua]	[gehitu testua]	[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]			

8b. galdera: eskuragarri ez dauden zein informazio/proba erabili ahal izango ziren analisirako?
[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]

9a. galdera: zer proba kualitatibo erabili dira ebaluaziorako? Zer adierazten dute?		
Erabilitako probak	Proben iturria	Horien garrantziaren azalpena
[gehitu testua]	[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]		

9b. galdera: eskuragarri ez dauden zein informazio edo funtsezko proba erabili ahal izango ziren ebaluaziorako?

[gehitu testua]

[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]

4. ETAPA: HAURREN ETA NERABEEN PARTE-HARTZEA AZTERTZEA.

10. galdera: proposamena edo neurria egiteko prozesuan, kontuan hartu al dira hirugarrenen kontsultetan haurrekin eta gazteekin lortutako probak?

Kontsultatutako taldeak	Informazioaren iturria	Prozesuaren deskribapen laburra.	Zein izan dira emaitzak?
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]			
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]			

11. galdera: zer haur eta gazte-taldek parte hartu dute zuzenean proposamena edo neurria prestatzen?

Inplikaturako taldeak [☐ proposamenak reagiten badie]	✓	Nola parte hartu dute?	Zein izan dira emaitzak?
[gehitu testua]			
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]			

5. ETAPA: ERAGINAREN EBALUAZIOA

12. galdera: zer eragin izango du proposamenak edo neurriak haurren eta nerabeen eskubideetan?		
Inpaktu mota [<i>nabarmendu, mesedez</i>]	Argudioak	Epe labur/ertain/luzeko balizko edo zinezko emaitzak
Positiboa /Negatiboa /Neutroa	[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]		

13. galdera: eragin desberdina izango du haur eta gazte talde ezberdinetan?		
Eragindako haurren taldea	Eskubideen gaineko eragin positiboaren hasierako azterketa	Eskubideen gaineko eragin negatiboaren hasierako azterketa
[gehitu testua]	[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]		

14. galdera: eskubide-eremuren batean edo haur eta gazte talderen batean eragin negatiboa identifikatzen bada, proposamena edo neurria aldatzeko zein aukera planteatu daitezke eragina arintze aldera?	
Inpaktu negatiboa	Neurriak aldatzeko edo inpaktua arintzeko aukerak
[gehitu testua]	[gehitu testua]
[errenkadak gehitu edo ezabatu, beharrezkoa denaren arabera]	

6. ETAPA: ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK

15. galdera: laburbilduz, zein dira neurriak edo proposamenak hurren eta nerabeen eskubideetan duen eraginari buruzko ondorio nagusiak?

[gehitu testua]

7. ETAPA: CRIA EBALUAZIOA ARGITARATZEA

16. galdera: ebaluazio osoa edo laburpen bat argitaratu beharko litzateke? Haurrentzako bertsio egokiturik egingo da?

[gehitu testua]

8. ETAPA: IKUSKAPENA ETA BERRIKUSPENA

17. galdera: praktikan jarri al dira 6. etapan egindako gomendioak?

[gehitu testua]

18. galdera: gomendioak aplikatu ez badira, beharrezkoa al da beste neurri batzuk hartzea?

[gehitu testua]

3. atala. Hurrei egokitutako CRIARI buruzko informazioa

Haur eta gazteekin lan egitea gomendatzen da, atal honetako informazioa tokiko testuingurura aldatzen eta egokitzen lagun dezaten.

G: Zer da haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa?

E: Haurrek eta nerabeek helduenek ez bezalako beharrak eta eskubideak dituzte.

Gobernatzen duten helduek, askotan, pertsoneri eragiten dieten erabakiak hartzen dituzte, hala nola legeak edo politika publikoak. Egiten dutenean, ez dute beti kontuan hartzen erabaki horiek haurrengan eta gazteengan izan dezaketen eragina.

Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa edo CRIA erabil daiteke lege edo politika berri batek haurren bizitza alda dezakeen jakiteko. Ebaluazioak lege edo politika berriak haurren eta nerabeen eskubideetan eragin **positiboa** (ona) edo **negatiboa** (txarra) izateko modua aztertzen du.

CRIA ebaluazioa, beraz, boterean dauden pertsona helduei lagundu diezaieke legean edo politikan aldaketak egiten, lege edo politika horrek haurren eta gazteen eskubideetan eragin kaltegarririk izan ez dezan.

G: Zergatik da garrantzitsua haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa?

E: Haurrek eta gazteek eskubidea dute eragiten dieten erabaki guztietan beren iritzia emateko eta iritzia kontuan hartzeko, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Hitzarmenaren 12. artikularekin bat etorriz.

Baina, normalean, erabakiak hartzetik kanpo geratzen dira, eta, beraz, helduek beren izenean adierazi eta egingo dutenaren mende daude. CRIA ebaluazioa modu eraginkorra da haurren eta gazteen ikuspuntua erabaki batean sartzeko, haien iritziek eta ideiek erabaki hobeak hartzen lagun baitezakete.

G: Zein dira haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioaren etapak?

E: Haurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazioa egitea errazteko, hainbat etapa jarrai daitezke. Etapa bakoitzak funtsezko galderen zerrenda bat du.

Lehenengo etapari "**detekzio-azterketa**" deitzen zaio. Fase honetan erabaki behar da lege edo politika berriak haurren eskubideei eragingo dien eta zer-nolako eragina izan dezakeen. Erantzuna "bai, haurren eskubideei eragingo die" bada, hurrengo etapari ekingo zaio.

Bigarren etapa "**azterketa kontzeptualarena**" da. Fase honetan, haurren eskubideei buruzko gogoeta egiten da, ziurrenik ukituak izango diren eskubideei buruzkoa.

Hirugarren etapa "**proba bilketa**" da. Horrek haurren eskubideak nola kaltetu edo uki daitezkeen jakiten eta ulertzen laguntzen du. Baliteke beharrezkoa izatea hainbat motatako probak jasotzea, hala nola eragindako haurren eta nerabeen kopurua edo

haur eta gazteen ikuspuntuak eta iritziak, kasuan kasuko lege edo politikari dagokionez.

Laugarren etapa "**eraginaren ebaluazioa**" da. Proba guztiak bildu ondoren, aztertu egin behar dira, eta neurriak hurren eskubideetan izango duen eragina erabaki. Baloratu behar da ea inpaktu desberdinak izango dituen haur eta gazteen taldeetan. Inpaktu negatiboa izango duela uste bada, inpaktu hori ez gertatzeko modu desberdinak iradoki daitezke.

Bosgarren etapa **ondorioak** idaztean eta legeak edo politikak hurren eta nerabeen eskubideetan izango duen azken eragina azaltzean datza. Inpaktu negatiboa izango duela uste bada, inpaktu hori saihesteko zer aldatu beharko litzatekeen adieraziko da.

G: Nola inplika daitezke haurrak eta gazteak hurren eskubideen gaineko eraginaren ebaluazio batean?

E: Hurrek eta gazteek CRIA ebaluazio batean parte har dezakete, batez ere bi modutan. Batetik, aurretiazko kontsultetan eta inkestetan jasotako ikuspuntuak eta iritziak hartzen dira kontuan. Hori zuzena da, baina baliteke ebaluatzen ari garen lege edo politika zehatzari buruzko iritziak eta ikuspuntuak kontuan ez hartzea.

Horregatik, askoz hobe da hurrek eta gazteek CRIA ebaluazioan zuzenean parte hartu ahal izatea. Horrek esan nahi du galdetu behar zaiela zer iritzi duten lege edo politika berriari buruz eta nola hobetu.

4. atala. Haurrei egokitutako CRIA txantiloia

1. etapa: detekzio-azterketa

Haurren eskubideei eragingo dien lege, politika edo erabaki bat da?

2. etapa: kontzeptuen azterketa

Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioko zein artikulua dira garrantzitsuak eta zein da espero den eragina?

3. etapa: probak biltzea

Zein proba eta informazio aztertu duzu eta zer adierazten dizu?

Bururatzeko zaizu aurkitu ezin izan duzun baina garrantzitsua izan litekeen frogak edo informazioak?

4. etapa: eraginaren ebaluazioa

Zein eragin du legeak, politikak edo erabakiak haurren eskubideetan?

Ba al dago modu desberdinetan ukituak izan daitekeen haur eta gazte talderik? Zer eragin izango du haiengan?

Inpaktu negatiboa izango duela uste baduzu, bururatzeko zaizu hori saihesteko modurik?

5. etapa: Zer gertatuko da?

Zure ustez, zein izango da haurren eskubideen gaineko eragin orokorra? Egin ezazu zure ustez aldatu behar diren gauzen zerrenda, edozein eragin negatibo saihesteko edo erabaki hobea hartzeko.

